

Administratieve Lasten Burgers Kinderopvang

Eindrapport

Een onderzoek in opdracht van
het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Lilian van der Linden
Florieke Westhof
Cornelis van der Werf

B3132

Leiden, 28 juni 2006

Voorwoord

Om inzicht te krijgen in de omvang van de administratieve lasten van burgers in het kader van de Wet kinderopvang heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) Research voor Beleid opdracht gegeven een zogenaamde nulmeting uit te voeren naar de administratieve lasten voor burgers met als peiljaar 2005. De nulmeting is uitgevoerd in samenwerking met EIM. Het onderzoek beoogt niet een oordeel uit te spreken over de inhoud en effecten van de Wet kinderopvang, maar louter inzicht te bieden in de administratieve en informatieverplichtingen die (direct en indirect) uit de wet voortvloeien.

Het onderzoek is begeleid door een commissie met medewerkers van de Ministeries van SZW en Financiën:

- Dhr. B. van den Brande, Ministerie SZW
- Dhr. T. Janusch, Ministerie SZW
- Mw. E. de Mik, Ministerie SZW
- Mw. B. Kop, Ministerie van Financiën
- Dhr. D. Blansjaar, Ministerie van Financiën

Het onderzoeksteam dankt de leden van de begeleidingscommissie voor de prettige samenwerking. Daarnaast danken de onderzoekers de deelnemers aan de drie burgerpanels en de medewerkers van kinderopvanginstellingen, werkgevers en gemeenten, die aan het onderzoek hebben meegewerkt.

Het onderzoek is uitgevoerd door Lilian van der Linden – de Vries (Research voor Beleid) en Florieke Westhof (EIM), in samenwerking met ondergetekende.

Cornelis van der Werf
Directeur Research voor Beleid

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	15
1.1 Beleidscontext	15
1.2 Leeswijzer	18
2 Onderzoeksopzet	21
2.1 Doel van het onderzoek	21
2.2 Opstellen raamwerk informatieverplichtingen	22
2.3 Uitwerken en indelen informatieverplichtingen	23
2.4 Uitvoeren praktijkonderzoek	24
2.5 Consolideren onderzoeksresultaten en rapportage	24
3 Beschrijving administratieve lasten voor burgers in het kader van kinderopvang	27
3.1 Omvang administratieve lasten, volgens brede en formele definitie	27
3.2 Initiële en structurele administratieve lasten	31
3.3 Aantallen huishoudens, AL burger per huishouden	32
3.4 Administratieve lasten voor doelgroepen	36
3.5 Indicatie van de administratieve lasten in drie burger-situaties	37
4 Beleving van administratieve lasten en reductiemogelijkheden	39
4.1 Ervaren lasten	39
4.2 Reductiemogelijkheden	40
Bijlage 1 Overzicht geïnterviewde en geraadpleegde personen	43
Bijlage 2 Vragenlijsten deelonderzoeken	45
Bijlage 3 Burgerpanels	57
Bijlage 4 Administratieve lasten vanuit kinderopvangorganisatie	59
Bijlage 5 Administratieve lasten vanuit werkgevers en intermediairs	63
Bijlage 6 Administratieve lasten vanuit Belastingdienst	69
Bijlage 7 Administratieve lasten vanuit gemeenten en UWV	75

Samenvatting

Administratieve lasten burgers

In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft Research voor Beleid een nulmeting uitgevoerd. Deze meting heeft als doel de administratieve lasten voor burgers (AL Burger) die direct en indirect voortvloeien uit de Wet kinderopvang, vast te stellen. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van januari tot en met mei 2006 met 2005 als peiljaar. Omdat 2005 een invoeringsjaar betrof, met de daarbij behorende initiële lasten, is tevens een schatting gemaakt van de structurele administratieve lasten voor burgers in het kader van de Wet kinderopvang. Bij de uitvoering van dit onderzoek is gebruik gemaakt van een standaard meetmethode die is opgesteld door het ministerie van BZK.

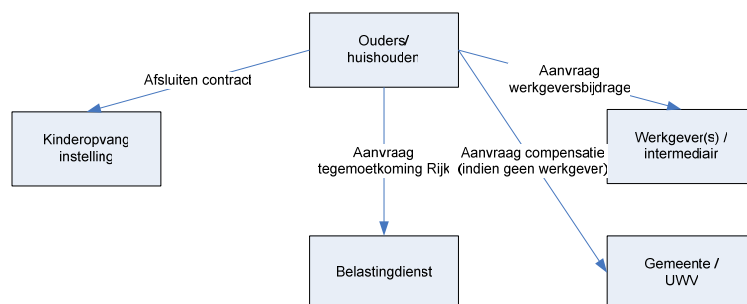
AL-Burger Wet kinderopvang

De Wet kinderopvang is sinds 1 januari 2005 van kracht. Deze nieuwe wet regelt de kwaliteit, het toezicht en de financiering van kinderopvang. Uitgangspunt is dat kinderopvang een zaak is van ouders, werkgevers en overheid. Ouders (kunnen) in het kader van de Wet kinderopvang te maken hebben met de volgende organisaties en instanties:

- Kinderopvanginstelling(en); voor het afsluiten van een contract over kinderopvang
- Belastingdienst; voor tegemoetkoming van het Rijk in de kosten van kinderopvang
- Werkgever(s) of intermediair; voor een werkgeversbijdrage in de kosten van kinderopvang
- Gemeente en/of UWV; voor een bijdrage in de kosten van kinderopvang, indien één of beide partners geen werkgever heeft/hebben.

In de volgende figuur zijn belangrijke informatieverplichtingen weergegeven en de bijbehorende organisaties waaraan burgers deze verplichtingen moeten voldoen.

Figuur S.1 Globaal overzicht informatieverplichtingen voor burgers in het kader van de Wet kinderopvang

Omvang doelgroep

Naar schatting hebben in 2005 zo'n 258.000 huishoudens gebruik gemaakt van formele kinderopvang, voor in totaal zo'n 370.000 kinderen. Op basis van de beschikbare informatie wordt er vanuit gegaan dat 98% van deze huishoudens bij de Belastingdienst (vooraf of achteraf) een aanvraag tegemoetkoming Kinderopvang heeft ingediend. Naar schatting hebben in totaal 207.000 huishoudens een aanvraag voor een bijdrage van hun werkgever(s) ingediend¹. Dat dit

¹ We gaan er hierbij vanuit dat iedereen die recht heeft op een werkgeversbijdrage, deze ook aanvraagt.

aantal lager ligt heeft ermee te maken dat niet alle werkgevers een bijdrage in de kosten van kinderopvang verstrekken aan hun werknemers. Tenslotte heeft een groep van ruim 15.000 huishoudens (circa 6%) bij hun gemeente of UWV een tegemoetkoming aangevraagd.

Definitie AL-Burger

Doorgaans worden in het kader van de berekening van administratieve lasten voor de burger uitsluitend informatieverplichtingen meegeteld die direct voortvloeien uit wet- en regelgeving van de overheid. Binnen het AL-programma is men vanwege onderlinge vergelijkbaarheid van de nulmetingen gehouden aan het door de BZK ontwikkelde standaardkostenmodel, met de bijbehorende definities. Met dit administratieve lasten begrip wordt echter slechts een deel van de administratieve lasten die voortvloeien uit de Wet kinderopvang in beeld gebracht. Naast het afsluiten van een contract met de opvangorganisatie en het aanvragen van de tegemoetkoming bij de Belastingdienst, hebben ouders in het kader van kinderopvang ook te maken met informatieverplichtingen aan bijvoorbeeld hun werkgever of een intermediair. Het aanvragen van de werkgeversbijdrage en de daarbij behorende informatieverplichtingen, en het vooraf informatie inwinnen over de procedure vallen niet onder de formele definitie van de administratieve lasten voor burgers. Ouders ontkomen in de praktijk bij het regelen van kinderopvang en de bekostiging daarvan echter niet aan deze verplichtingen. Daarom is in dit onderzoek een 'brede' definitie van de administratieve lasten gehanteerd. Daarbinnen zijn zowel de *formele* als *niet-formele* administratieve lasten voor de burger in kaart gebracht. Zie voor een overzicht van de indeling van de verschillende definities onderstaand schema.

Schema S.1 Overzicht administratieve verplichtingen burgers in het kader van kinderopvang, uitgesplitst naar bron en formele/ niet-formele administratieve lasten

Bron	Administratieve verplichtingen (brede definitie)	Formele AL-Burger	Niet-formele AL-Burger
Kinderopvang-organisatie	▪ Informatie en offerte aanvragen ▪ Contract afsluiten ▪ Factuur/betaling ▪ Wijzigingen doorgeven ▪ Beëindiging contract ▪ Klacht indienen	√	√ √ √ √
Belastingdienst	▪ Aanvragen overheidsbijdrage en doen van een definitieve jaaropgave ▪ Doorgeven van wijzigingen ▪ Klachten, bezwaren en beroep	√ √ √	
Werkgever / intermediair	▪ Informatie aanvragen ▪ Aanvragen werkgeversbijdrage ▪ Indienen factuur ▪ Doorgeven wijzigingen		√ √ √ √
UWV/gemeente (werkgeververvangende instanties)	▪ Informatie opvragen bij gemeente ▪ Aanvragen tegemoetkoming bij gemeente of UWV ▪ Doorgeven van wijzigingen aan gemeente of UWV ▪ Klachten en bezwaren indienen bij gemeente of UWV ▪ Bewijs van registratie van de opvangorganisatie opvragen bij gemeente	√ √ √ √	√

Resultaten nulmeting AL Burger Kinderopvang (peiljaar 2005)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale administratieve lasten voor de burgers, die voortvloeien uit de Wet kinderopvang volgens de brede definitie. Hierbij zijn dus zowel formele AL Burger als indirecte administratieve lasten meegerekend. Administratieve lasten bestaan uit twee elementen. Enerzijds de bestede tijd (in uren) en anderzijds de gemaakte out-of-pocket kosten¹.

Tabel S.1 Totaal administratieve lasten Wet kinderopvang volgens *brede definitie* (peildatum 2005)

	Administratieve lasten, brede definitie	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Vanuit kinderopvangorganisaties	877.963	€ 267.612
Vanuit Belastingdienst	1.360.664	€ 0
Vanuit werkgevers en werkgeververvangende instanties	2.011.393	€ 731.369
Totaal	4.250.021	€ 998.981

De totale tijdsbesteding door burgers aan informatieverplichtingen die direct én indirect voortvloeien uit de Wet kinderopvang komt neer op 4,25 miljoen uur per jaar. De totale out-of-pocket kosten bedragen bijna 1 miljoen euro per jaar. De tijdsbesteding aan informatieverplichtingen vanuit de kinderopvangorganisatie maakt ongeveer 20% uit van de totale administratieve lasten voor ouders. Aan administratieve verplichtingen vanuit de Belastingdienst wordt ruim 30% van de totale tijd besteed. De tijdsbesteding aan informatieverplichtingen vanuit de werkgevers en werkgeververvangende instanties² vormen het grootste deel, namelijk bijna 50%, van de totale administratieve lasten.

In tabel S.2 zijn de administratieve lasten volgens de *formele* definitie weergegeven. Deze informatieverplichtingen die direct voortvloeien uit de Wet kinderopvang vormen ongeveer 40% van de totale tijdsbesteding in uren. Uitgedrukt in out-of-pocket-kosten bedragen de formele administratieve lasten circa eenderde van het totaal.

Tabel S.2 Administratieve lasten Wet kinderopvang volgens *formele definitie* (peildatum 2005)

	Administratieve lasten, formele definitie	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Contract met kinderopvangorganisatie	155.531	€ 115.877
Vanuit Belastingdienst	1.360.664	€ 0
Vanuit werkgeververvangende instanties*	219.038	€ 207.466
Totaal	1.735.233	€ 323.343

* Gemeente en Uvw.

Bij de administratieve lasten volgens de formele definitie gaat het om het afsluiten van het contract met de kinderopvangorganisatie, het aanvragen van een tegemoetkoming via de Belastingdienst, en voor bepaalde doelgroepen het aanvragen van een bijdrage bij de gemeente of het UWV.

¹ Tot out-of-pocket kosten behoren bijvoorbeeld de portokosten die de burger maakt voor het opsturen van informatie, het kopiëren van documenten en reiskosten naar de gemeente.

² Onder 'werkgevers en werkgeververvangende instanties' worden hier verstaan: werkgevers, intermediairs, gemeenten en UWV.

Naast de formele administratieve lasten hebben ouders ook te maken met de niet-formele administratieve lasten. Daarbij gaat het om de informatieverplichtingen vanuit de kinderopvangorganisaties en werkgevers of door werkgevers ingeschakelde intermediaire organisaties.

Tabel S.3 Niet-formele administratieve lasten Wet kinderopvang (peildatum 2005)

	Administratieve lasten, niet formeel	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Vanuit kinderopvangorganisatie *)	722.432	€ 151.735
Vanuit Belastingdienst	n.v.t.	n.v.t.
Vanuit werkgevers en werkgeververvangende instanties	1.792.356	€ 523.903
Totaal	2.514.788	€ 675.637

*) exclusief het afsluiten van een contract

Deze informatieverplichtingen die indirect voortvloeien uit de Wet kinderopvang vormen ongeveer 60% van de totale tijdsbesteding in uren. Uitgedrukt in out-of-pocket-kosten bedragen de niet-formele administratieve lasten circa tweederde van het totaal.

Schatting structurele AL Burger Kinderopvang

Het jaar 2005 betrof voor de Wet kinderopvang een invoeringsjaar. Ouders hadden deels te maken met verplichtingen die slechts eenmalig hoefden te worden verricht. Daarom is naast het onderscheid tussen formele en niet-formele administratieve lasten ook een onderscheid gemaakt tussen initiële en structurele administratieve lasten. Dit om een reëel uitgangspunt te hebben voor de reductiemogelijkheden van de administratieve lasten voor burgers. Daarbij is rekening gehouden met de eenmalige lasten in 2005 en met beleidsmaatregelen en aanpassingen in het uitvoeringsproces die reeds genomen zijn. Er is een schatting gemaakt van de structurele administratieve lasten voor burgers, dat wil zeggen de jaarlijks terugkerende handelingen. In overleg met de begeleidingscommissie is besloten om voor de *structurele* situatie uit te gaan van de verwachte situatie in 2007. Hierbij wordt uitgegaan van de in het peiljaar 2005 geldende volumina.

Een aantal aspecten veroorzaken het verschil tussen de initiële lasten in 2005 en de structurele administratieve lasten in 2007 (zie hoofdstuk drie voor een compleet overzicht). De drie belangrijkste wijzigingen zijn:

- er hoeft in 2007 geen definitieve jaaropgave meer te worden verstrekt aan de Belastingdienst. Hierdoor wordt het tussendoor doorgeven van wijzigingen overigens wel belangrijker en zal met een hogere frequentie plaatsvinden.
- bij de aanvraag voor de tegemoetkoming van de Belastingdienst hoeven 'bestaande' ouders in 2007 alleen nog maar gegevens te controleren en te ondertekenen. Zij zijn aanzienlijk minder tijd kwijt met het doorlezen, invullen en verzamelen van de benodigde gegevens. 'Nieuwe' ouders moeten nog wel een compleet aanvraagformulier invullen. Het percentage digitaal ingevulde aanvragen neemt naar verwachting toe.
- ouders met een lopend contract, naar schatting de helft van de ouders, hoeft in 2007 niet opnieuw een contract af te sluiten met kinderopvangorganisatie.

Deze veranderingen zorgen voor een geschatte afname van de administratieve lasten voor de burger in vergelijking met 2005. Het blijkt dat de afname van administratieve lasten zich met na-

me voordoet binnen de formele AL Burger en dat binnen de niet-formele administratieve lasten (met name de informatieverplichtingen aan werkgevers) een beperkte afname wordt voorzien. In tabel S.4 zijn de structurele administratieve lasten voor de burger weergegeven, volgens de brede definitie.

Tabel S.4 Totaal structurele administratieve lasten Wet kinderopvang volgens *brede definitie* (situatie 2007)

	Administratieve lasten, brede definitie	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Vanuit kinderopvangorganisaties	701.965	€ 160.067
Vanuit Belastingdienst	941.505	€ 0
Vanuit werkgevers en werkgeververvangende instanties	1.738.430	€ 615.621
Totaal	3.381.899	€ 775.688

Ook binnen de structurele administratieve lasten worden *formele* en *niet-formele* administratieve lasten onderscheiden. Deze staan respectievelijk in tabel S.5 en S.6.

Tabel S.5 Structurele administratieve lasten Wet kinderopvang volgens *formele definitie* (situatie 2007)

	Administratieve lasten, formele definitie	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Contract met kinderopvangorganisatie	77.765	€ 57.939
Vanuit Belastingdienst	941.505	€ 0
Vanuit werkgeververvangende instanties*	128.571	€ 91.718
Totaal	1.147.841	€ 149.657

* Gemeente en Uuw.

Tabel S.6 Structurele administratieve lasten Wet kinderopvang volgens *niet-formele definitie* (situatie 2007)

	Administratieve lasten, niet formeel	
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)
Vanuit kinderopvangorganisatie*	624.200	102.128
Vanuit Belastingdienst	n.v.t.	n.v.t.
Vanuit werkgevers en werkgeververvangende instanties	1.609.859	523.903
Totaal	2.234.058	626.031

* exclusief het afsluiten van een contract

Tabel S.7 geeft een samenvattend overzicht van de totale AL voor burgers voor kinderopvang, waarbij onderscheid wordt gemaakt in enerzijds administratieve lasten volgens de formele en brede definitie en anderzijds in initiële en structurele administratieve lasten.

Tabel S.7 Totale initiële en structurele administratieve lasten Wet kinderopvang, volgens zowel formele als niet-formele definitie

		Initieel situatie 2005	Structureel situatie 2007	Procentuele verandering
Formele AL	Tijd	1.735.233	1.147.841	-33,90%
	Kosten	€ 323.343	€ 149.657	-53,70%
Niet-formele AL	Tijd	2.514.788	2.234.058	-11,20%
	Kosten	€ 675.638	€ 626.031	-7,30%
Totaal (brede definitie)	Tijd	4.250.021	3.381.899	-20,40%
	Kosten	€ 998.981	€ 775.688	-22,40%

De totale tijdsbesteding van burgers aan informatieverplichtingen ligt in 2007 naar verwachting zo'n 20% lager dan in 2005. Dit komt met name doordat burgers met een lopend contract niet opnieuw een contract met de opvangorganisatie hoeven af te sluiten, en ook niet opnieuw alle gegevens hoeven in te vullen voor de aanvraag bij de Belastingdienst. Daarnaast hoeft in 2007 geen definitieve jaaropgave meer te worden verstrekt aan de Belastingdienst. Het blijkt dat de afname van administratieve lasten zich met name voordoet binnen de formele AL Burger en dat binnen de niet-formele administratieve lasten een beperkte afname wordt voorzien. De structurele out-of-pocket kosten zijn eveneens beduidend lager dan in 2005; naar schatting een afname van 22%.

Hoe de structurele administratieve lasten zijn verdeeld over de betrokken instanties staat in de tabellen S.1, S.2 en S.3. Tabellen S.4, S.5 en S.6 geven inzicht in de geschatte administratieve lasten per instantie in 2007.

AL Burger naar doelgroep

In de meetmethodiek zoals ontwikkeld door het Ministerie van BZK, worden diverse doelgroepen onderscheiden zoals chronisch zieken en gehandicapten, ouderen en uitkeringsgerechtigden. Indien wordt gekeken naar de Wet kinderopvang, is deze voornamelijk van toepassing op de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'¹. Dit zijn burgers die recht hebben op een uitkering van UWV of gemeente en tevens gebruik (moeten) maken van kinderopvang, omdat zij bijvoorbeeld een toeleidingstraject volgen.

In dit onderzoek zijn de lasten voor de bijzondere doelgroepen nauwgezet onderzocht en in kaart gebracht. Op het geheel van de populatie vormen zij echter een duidelijke minderheid (6%). In tabel S.8 staan de totale administratieve lasten voor de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden' vermeld.

¹ Omdat er geen afzonderlijke gegevens over de aantallen bekend zijn, worden in dit onderzoek studenten, nieuwkomers en burgers met een medische indicatie ook gerekend tot de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'. De chronisch zieken en gehandicapten die via UWV een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang krijgen, zijn eveneens meegenomen in de berekening van de administratieve lasten voor de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'.

Tabel S.8 Totale initiële en structurele administratieve lasten Wet kinderopvang voor de doelgroep, volgens formele en niet-formele definitie

Voor doelgroep		Initieel situatie 2005	Structureel situatie 2007	Procentuele verandering
Formele AL	Tijd	222.932	195.576	-12%
	Kosten	€ 98.819	€ 93.487	-5%
Niet-formele AL	Tijd	58.101	52.936	-9%
	Kosten	€ 29.778	€ 30.209	1%
Totaal (brede definitie)	Tijd	281.033	248.512	-12%
	Kosten	€ 128.597	€ 123.696	-4%

Qua out-of-pocket kosten vormen de informatieverplichtingen vanuit de gemeente verreweg het grootste gedeelte van de administratieve lasten voor de uitkeringsgerechtigden. In de totale administratieve lasten voor kinderopvang vormen de kosten en tijdsbesteding voor de doelgroep een betrekkelijk gering onderdeel (rond de 10%). Indien de lasten per individueel huishouden in deze doelgroep worden berekend, zijn zij echter omvangrijk.

Gemiddelde AL Burger per huishouden

De tijd en kosten voor kinderopvang waarmee burgers wordt geconfronteerd zijn mede afhankelijk van de samenstelling van het huishouden. Daarom is nagegaan wat de gemiddelde administratieve lasten zijn voor huishoudens in drie specifieke burgersituaties: een tweeverdieners-huishouden, een huishouden met één werkgeversbijdrage, een gezin met een kinderopvangbijdrage via de gemeente.

In tabel S.9 zijn de geschatte initiële en structurele administratieve lasten weergegeven, volgens zowel de brede, als de formele definitie.

Tabel S.9 Gemiddelde initiële en structurele administratieve lasten per burgersituatie, volgens formele en brede definitie

		Administratieve lasten per burgersituatie					
		Initieel (2005)			Structureel (2007)		
		Definitie	Formeel	Niet-formeel	Breed	Formeel	Niet-formeel
Tweeverdieners-huishouden, twee werkgevers	Tijd	6,4	6,2	12,6	4,1	5,5	9,6
	Kosten	€ 0,45	€ 0,59	€ 1,04	€ 0,11	€ 0,62	€ 0,73
Huishouden met één werkgeversbijdrage	Tijd	6,4	4,6	11,0	4,1	4,2	8,3
	Kosten	€ 0,45	€ 0,59	€ 1,04	€ 0,11	€ 0,62	€ 0,73
Gezin met kinderopvangbijdrage gemeente	Tijd	14,5	3,7	18,2	12,8	3,4	16,2
	Kosten	€ 6,64	€ 1,97	€ 8,61	€ 6,30	€ 2,00	€ 8,30

Alle drie typen huishoudens hebben te maken met administratieve lasten vanuit de Belastingdienst (het aanvragen van de tegemoetkoming en in 2005 ook het doen van de definitieve jaaropgave). Daarnaast hebben zij allen tevens te maken met het afsluiten van een contract met de kinderopvangorganisatie. Indien een huishouden met een (of twee) werkgever(s) heeft te maken, vormen de administratieve lasten die hier uit voortvloeien bijna de helft van de totale administratieve lasten, volgens de brede definitie. Het verschil tussen de tweeverdieners en de huishoudens

met één werkgeversbijdrage wordt veroorzaakt door het feit dat de tweeverdieners bij twee werkgevers in plaats van één een bijdrage in de kosten aanvragen. De gezinnen die behoren tot een gemeentelijke doelgroep hebben niet te maken met een werkgever maar met de gemeente, waar zij een compenserende bijdrage kunnen aanvragen. In de tabel valt op dat met name de huishoudens die via de gemeente een kinderopvangbijdrage ontvangen, per huishouden te maken hebben met relatief omvangrijke administratieve lasten. Op de totale populatie gezien gaat het echter maar om een beperkt aantal huishoudens.

Beleving administratieve lasten en reductiemogelijkheden

Over het algemeen hebben burgers die vanaf begin 2005 (of eind 2004) voor het eerst te maken kregen met de nieuwe regelgeving en kostenstructuur van de kinderopvang dit als complex ervaren. Dit had vooral te maken met het feit dat alle informatie voor de eerste keer moest worden opgezocht. Daarnaast was de systematiek ook nieuw (en wellicht nog niet volledig uitgekristalliseerd) voor de werkgevers, kinderopvangorganisaties en intermediairs, waardoor zij niet altijd duidelijk konden zijn naar burgers toe. Uit de interviews en panels blijkt dat burgers de aanvraag voor 2006 vaak als een stuk eenvoudiger hebben ervaren.

De administratieve lasten rond de kinderopvang worden met name als hoog ervaren vanwege de aanwezigheid van meerdere loketten, zo blijkt uit de interviews en de panels. Het is met name de veelvoud aan instanties en procedures die de hoogte van de (gepercipieerde) administratieve lasten voor burgers bepalen. Ouders moeten nu bijvoorbeeld vaak drie keer (grotendeels dezelfde) gegevens leveren, en dat soms ook nog ieder jaar opnieuw.

Tenslotte is de uit de wet voortvloeiende kostensystematiek vooral ingewikkeld voor de bijzondere doelgroepen. Onder deze groep bevinden zich burgers die met vier verschillende 'loketten' te maken hebben. Burgers uit de bijzondere doelgroepen zijn bovendien meestal niet gewend om dingen zelf te moeten regelen.

Reductiemogelijkheden

Zoals vermeld worden de administratieve lasten rond de kinderopvang met name als hoog ervaren vanwege de aanwezigheid van meerdere 'loketten'. Daarom wordt door de deelnemers aan de burgerpanels met name van bundeling of integratie van informatieverplichtingen verwacht dat het de administratieve lasten zal reduceren.

Indien dat niet mogelijk blijkt zou het volgens enkele deelnemers aan de panels al handig zijn als de gevraagde informatie bij de diverse instanties gelijk gedefinieerd is: totaal bedragen per maand/jaar, wel/niet kopie contract, wel/niet kopie van de factuur. Nu moet er bijvoorbeeld aan de ene werkgever andere informatie (of op een andere wijze) worden gegeven dan aan de andere werkgever of aan de gemeente.

1 Inleiding

1.1 Beleidscontext

De nieuwe Wet kinderopvang is in 2005 in werking getreden, en regelt dat ouders, werkgevers en overheid de kosten voor de kinderopvang samen dragen. De ouders vervullen in de nieuwe wet, meer dan daarvoor, een centrale rol (vraagsturing). Ze treden enerzijds op als 'inkoper' van kinderopvangdiensten en kunnen anderzijds een beroep doen op hun werkgever(s) en de overheid voor een bijdrage in de kinderopvangkosten. Uit de Wet kinderopvang vloeien direct en indirect informatieverplichtingen voort waar ouders aan moeten voldoen.

Om inzicht te krijgen in de omvang van de administratieve verplichtingen van burgers in het kader van de Wet kinderopvang heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Research voor Beleid opdracht gegeven een zogenaamde nulmeting uit te voeren naar de administratieve lasten voor burgers. De nulmeting is uitgevoerd in samenwerking met EIM. Het onderzoek beoogt niet een oordeel uit te spreken over de inhoud en effecten van de Wet kinderopvang, maar louter inzicht te bieden in de administratieve lasten die (direct en indirect) uit de wet voortvloeien.

Administratieve lasten burgers

Administratieve lasten zijn de kosten die bedrijven én burgers moeten maken om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Het gaat hierbij met name om *de tijd* die het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie aan overheden en uitvoeringsinstanties met zich mee brengt. Daarnaast worden ook *out of pocket* kosten¹ tot de administratieve lasten gerekend van burgers en bedrijven.

In het Hoofdlijnenakkoord van het huidige kabinet is de doelstelling opgenomen dat de administratieve lasten voor burgers in 2007 met 25% dienen te zijn gereduceerd, ten opzichte van 31 december 2002. De verschillende departementen ontplooiën elk activiteiten om reductie van de administratieve lasten voor de burger te realiseren.

Om rijksbreed over eenduidige begrippen en definities te kunnen beschikken, is onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) een instrument en meetmodel ontwikkeld om de administratieve lasten van burgers in kaart te brengen (AL Burger). De definitie van AL Burger luidt: *"AL Burger zijn de kosten voor de burger om te voldoen aan informatieverplichtingen die voortvloeien uit regelgeving van de overheid. Het gaat hierbij zowel om het nakomen van verplichtingen als het uitoefenen van rechten."*

Vanuit deze definitie zijn alle ministeries zelf verantwoordelijk voor het houden van een nulmeting administratieve lasten voor burgers, met als peildatum 31 december 2002. De nulmetingen hebben in 2004 en 2005 plaatsgevonden. Research voor Beleid en EIM hebben de nulmeting voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) verricht. Deze heeft circa 90% van de administratieve lasten van burgers op het SZW-terrein in kaart gebracht. De nulmetingen heb-

¹ Het gaat hierbij uitsluitend om de kosten die de burger maakt om te voldoen aan de informatieverplichting. Tot out-of-pocket kosten behoren bijvoorbeeld de kosten die de burger maakt voor het opsturen van informatie, het kopiëren van documenten en reiskosten naar de gemeente.

ben geleid tot reductievoorstellen en activiteiten van de ministeries om de administratieve lasten voor burgers terug te dringen.

AL Burger Kinderopvang

Een wet die niet is meegenomen in de nulmeting voor het Ministerie van SZW is de Wet kinderopvang. Deze wet is sinds 1 januari 2005 van kracht en regelt de kwaliteit, het toezicht en de financiering van kinderopvang. Uitgangspunt is dat kinderopvang een zaak is van ouders, werkgevers en overheid. Omdat de wet in 2005 nog maar net van kracht was, is deze niet meegenomen in de algemene nulmeting van de administratieve lasten op het terrein van de SZW-regelgeving die in dat jaar is uitgevoerd.

Het Ministerie van SZW wenste de administratieve lasten voor burgers door de Wet kinderopvang in een aanvullende meting laten vaststellen, met 2005 als peiljaar. Op basis van de resultaten van deze nulmeting is de ontwikkeling van de administratieve lastendruk in de toekomst te volgen. Parallel daaraan is geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn om te komen tot reductie van de administratieve lasten in het kader van kinderopvang.

Formele en brede definitie administratieve lasten

Strikt genomen worden in het kader van de berekening van administratieve lasten voor de burger (AL Burger) uitsluitend informatieverplichtingen (verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie) meegeteld die *direct* voortvloeien uit wet- en regelgeving van de overheid. In het kader van kinderopvang hebben burgers bijvoorbeeld administratieve lasten bij het aanvragen van de tegemoetkoming bij de Belastingdienst en eventueel een tegemoetkoming bij de gemeente of UWV.

Juist bij de informatieverplichtingen rond kinderopvang heeft de burger te maken met meer partijen, zoals de kinderopvanginstelling, de werkgever(s) en eventueel een intermediair. In het kader van dit onderzoek zijn daarom ook de administratieve lasten meegenomen die andere partijen dan de overheid veroorzaken bij het uitvoeren van de wet. Dit betekent dat bij de inventarisatie van de informatieverplichtingen ook zaken meegenomen zijn die geen verplichtingen aan de overheid betreffen, maar waaraan ouders in de praktijk niet ontkomen bij het regelen van kinderopvang en de bekostiging daarvan. Voorbeelden hiervan zijn het aanvragen van de bijdrage bij de werkgever en het indienen van een kopie van de factuur van de kinderopvangorganisatie, opdat de werkgever een deel van de kosten voor kinderopvang vergoedt.

Initiële en structurele administratieve lasten

2005 betrof voor de Wet kinderopvang een invoeringsjaar. Ouders hadden deels te maken met verplichtingen die slechts eenmalig hoefden te worden verricht. Mede om een reëel uitgangspunt te krijgen voor de reductiemogelijkheden van de administratieve lasten voor burgers is het van belang om rekening te houden met deze eenmalige lasten en met beleidsmaatregelen die reeds genomen zijn. Daarom is eveneens een schatting gemaakt van de structurele administratieve lasten voor burgers, dat wil zeggen de jaarlijks terugkerende handelingen. In overleg met de begeleidingscommissie is besloten om voor de structurele situatie uit te gaan van 2007. Hierbij wordt uitgegaan van de in het peiljaar 2005 geldende volumina.

De Wet kinderopvang

De Wet kinderopvang is zoals gezegd vanaf 1 januari 2005 van kracht. Deze wet regelt de kwaliteit, het toezicht en de financiering van kinderopvang. Uitgangspunt is dat kinderopvang een zaak is van ouders, werkgevers en overheid samen. Ouders sluiten een overeenkomst af met een kinderopvangaanbieder (kindercentrum of gastouderbureau) en betalen zelf de rekening. Werkgevers mogen belastingvrij maximaal een derde van deze kosten vergoeden. De overheid gaat ervan uit dat bij twee werkende ouders iedere werkgever een zesde van de kosten vergoedt. Daarnaast kunnen ouders in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van de kosten van kinderopvang van het Rijk. De Belastingdienst keert hiervoor een tegemoetkoming kinderopvang uit (vanaf 2006 heet deze tegemoetkoming 'kinderopvangtoeslag'). De wet gaat uit van het beginsel dat beide ouders werken.

De Wet kinderopvang verstaat onder kinderopvang het 'bedrijfsmatig' opvangen (en het mede opvoeden) van kinderen. Onder de Wet kinderopvang vallen bij de gemeente geregistreerde dagopvang, buitenschoolse opvang, gastouderopvang en ouderparticipatiecrèches voor kinderen tot en met 12 jaar. Informele opvang, tussenschoolse opvang, peuterspeelzalen en tieneropvang vallen (vooralsnog) buiten de Wet kinderopvang.

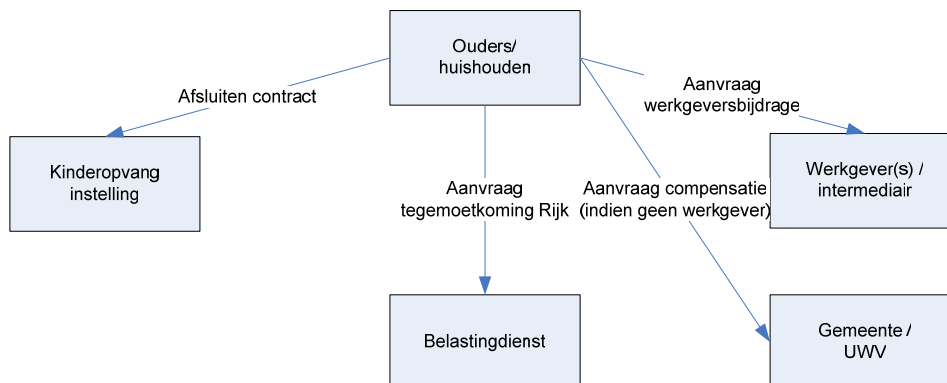
Het is van belang om objectief vast te stellen wat nu de omvang is van de administratieve verplichtingen van ouders. Het gaat hierbij zowel om de initiële administratieve lasten (die burgers in 2005 hadden) als de structurele administratieve lasten (aan jaarlijks terugkerende verplichtingen). Omdat 2005 een invoeringsjaar betrof, bracht dit extra verplichtingen met zich mee. Zo moesten in 2005 bijvoorbeeld *alle* ouders een contact afsluiten met de opvangorganisatie en hoeft deze handeling in 2007 alleen nog door nieuwe gebruikers te worden verricht. Een vergelijking met de oude situatie (van 2004 en eerder) is overigens niet voorzien in deze nulmeting.

Ouders (kunnen) in het kader van de Wet kinderopvang te maken hebben met de volgende organisaties en instanties:

- Kinderopvanginstelling(en);
voor het afsluiten van een contract over aard en omvang van de kinderopvang (dagopvang, gastouderopvang of buitenschoolse opvang).
- Belastingdienst;
voor het aanvragen van een tegemoetkoming van het Rijk in de kosten van kinderopvang.
- Werkgever(s) of intermediair;
voor het aanvragen van een werkgeversbijdrage in de kosten van kinderopvang.
- Gemeente en/of UWV;
voor het aanvragen van een bijdrage in de kosten van kinderopvang, indien één of beide partners geen werkgever hebben.

In figuur 1.1 zijn belangrijke informatieverplichtingen weergegeven en de bijbehorende organisaties waaraan burgers deze verplichtingen moeten voldoen.

Figuur 1.1 Globaal overzicht informatieverplichtingen voor burgers in het kader van de Wet kinderopvang

Naar schatting hebben in 2005 zo'n 258.000 huishoudens gebruik gemaakt van formele kinderopvang, voor in totaal zo'n 370.000 kinderen. Op basis van de beschikbare informatie wordt er vanuit gegaan dat 98% van deze huishoudens bij de Belastingdienst (vooraf of achteraf) een aanvraag tegemoetkoming Kinderopvang heeft ingediend. Naar schatting hebben 207.000 huishoudens een dergelijke aanvraag bij hun werkgever (of daardoor aangewezen intermediaire organisatie) ingediend¹. Dat dit aantal lager ligt heeft er mee te maken dat niet alle werkgevers een bijdrage in de kosten van kinderopvang verstrekken aan hun werknemers. Tenslotte heeft een groep van ruim 15.000 huishoudens bij hun gemeenten of Uwv een tegemoetkoming aangevraagd.

1.2 Leeswijzer

De resultaten van het onderzoek zoals in dit rapport beschreven, hebben betrekking op de Nulmeting AL Burger voor kinderopvang, in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Voor alle informatieverplichtingen die direct of indirect uit de wet voortvloeien, is vastgesteld wat de administratieve last voor de burgers was in het peiljaar 2005. Daarnaast is aangegeven welke ontwikkelingen en wijzigingen er sinds 2005 zijn doorgevoerd, waarvan mag worden aangenomen dat ze een effect hebben op de hoogte van de administratieve lasten. Mede op grond van deze ontwikkelingen sinds 2005 is tevens een inschatting gemaakt van de structurele administratieve lasten voor ouders. In overleg met de begeleidingscommissie is besloten om voor de structurele situatie uit te gaan van 2007.

In hoofdstuk twee volgt een beschrijving van de onderzoeksopzet en de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Hoofdstuk drie bestaat uit een overzicht van de totale administratieve lasten die voortvloeien uit Wet kinderopvang. Hoofdstuk vier geeft de beleving van de administratieve lasten door burgers weer en biedt een overzicht van de reductiemogelijkheden die zijn genoemd. In de bijlagen vier tot en met zeven worden de administratieve lasten per instantie uitgesplitst.

¹ We zijn er hierbij vanuit gegaan dat iedereen die recht heeft op een werkgeversbijdrage, deze ook aanvraagt.

De in het kader van de wet geformuleerde doelgroepen zijn niet hetzelfde als de door de systematiek van BZK onderscheiden doelgroepen (uitkeringsgerechtigden, ouderen en chronisch zieken en gehandicapten). In het kader van de Wet kinderopvang worden enkele bijzondere doelgroepen onderscheiden, omdat er in sommige situaties namelijk geen werkgever is om de werkgeversbijdrage te betalen. Als het gaat om personen in een reïntegratietraject én met een bijstandsuitkering, studenten, nieuwkomers die een inburgeringscursus volgen of mensen met een sociaal medische indicatie verzorgt de gemeente een tegemoetkoming. Als een burger een uitkering krijgt van het UWV (zoals WW, WAO) én hij of zij zit in een reïntegratietraject, dan kan een tegemoetkoming worden ontvangen van het UWV. Daar waar in dit rapport over doelgroepen of bijzondere doelgroepen wordt gesproken worden bovengenoemde in de wet bedoelde groepen burgers bedoeld (en niet de doelgroepen volgens het BZK-model).

Gekozen is om de cijfers in de tabellen en figuren verderop in dit rapport niet af te ronden. Dit om het volgen van de berekeningen te vergemakkelijken en een controle met de achterliggende cijfers in de overzichten in de tabellenbijlage mogelijk te maken.

2 Onderzoeksopzet

2.1 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is *het meten van de administratieve lasten voor burgers uitgedrukt in uren en (out-of-pocket) kosten die hetzij voortvloeien uit de Wet kinderopvang, hetzij worden veroorzaakt door de betrokken partijen bij de uitvoering van de wet.*

Daarbij dienen administratieve lasten voor het peiljaar 2005 die zijn ondervonden in 2004 (bijvoorbeeld aanvraag tegemoetkoming kinderopvang) of 2006 (bijvoorbeeld aangifte Belastingdienst) ook meegenomen te worden. Administratieve lasten in 2005 die ten laste komen van een ander peiljaar zijn op kwalitatieve wijze in het onderzoek meegenomen.

Naast kwantitatieve resultaten is het onderzoek gericht op het bieden van inzicht in de perceptie van burgers van de door hun ondervonden en ervaren administratieve lasten. Hierbij gaat het zowel om administratieve lasten die niet in uren of kosten uit te drukken zijn, als om ervaren lasten die wel kwantificeerbaar zijn maar buiten de formele definitie van administratieve lasten vallen.

Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen lagen ten grondslag aan het onderzoek:

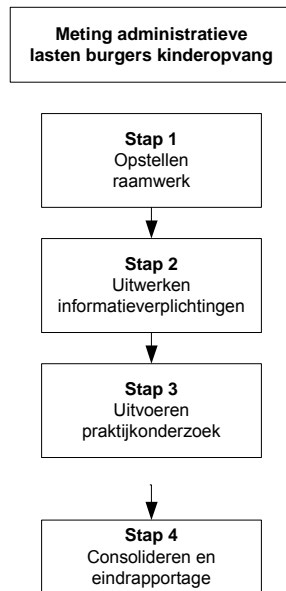
1. Welke informatieverplichtingen voor burgers volgen uit de Wet kinderopvang?
2. Aan welke organisaties moeten burgers deze informatieverplichtingen voldoen? Daarbij gaat het zowel om informatieverplichtingen aan overheidsinstanties, alsmede informatieverplichtingen aan werkgevers en kinderopvanginstellingen.
3. Welke informatiestromen, c.q. groepen burgers, kunnen daarbij onderscheiden worden?
4. Voor welke groepen burgers levert de Wet kinderopvang bovengemiddeld veel administratieve lasten op, en waarom?
5. Hoe hoog zijn de totale administratieve lasten voor burgers in 2005 als gevolg van de Wet kinderopvang (in uren en out-of-pocket kosten), en welk deel daarvan komt voort uit informatieverplichtingen van overheidsinstanties (strikte definitie AL Burger)?
6. Hoe hoog zijn de totale administratieve lasten voor de onderscheiden doelgroepen?
7. Hoe ervaren burgers de door hun ondervonden administratieve lasten van de wet?
8. Wat zijn eventuele reductiemogelijkheden of verbeteringsuggesties om de administratieve lastendruk voor burgers van de Wet kinderopvang te verminderen?
9. Hoe zouden deze reducties of verbeteringen kunnen worden bereikt?

In de volgende paragrafen in dit hoofdstuk is beschreven hoe het onderzoek is opgezet en uitgevoerd.

Zoals gezegd bevat de opdracht zowel een nulmeting van de administratieve lasten met als peildatum 2005, als een inventarisatie van reductiesuggesties.

Schematisch ziet de onderzoeksopzet er als volgt uit:

Figuur 2.1 Schematische weergave onderzoeksopzet

Bij de uitvoering van de nulmeting AL Burger Kinderopvang is gebruik gemaakt van het Werkboek Standaardkostenmodel, versie eind 2005, Ministerie van BZK. Conform deze meetmethode zijn in het onderzoek vier stappen onderscheiden. Deze stappen uit figuur 2.1 worden in de volgende paragrafen nader uitgewerkt.

2.2 Opstellen raamwerk informatieverplichtingen

De belangrijkste activiteit in de eerste stap betrof de eerste inventarisatie van de (wettelijke) informatieverplichtingen, zoals die voor burgers voortvloeien uit de Wet kinderopvang. Deze inventarisatie is voornamelijk via deskresearch uitgevoerd. Aangezien het domein van dit onderzoek breder is dan de verplichtingen vanuit overheidsorganisaties zijn bij de inventarisatie van informatieverplichtingen ook zaken meegenomen waaraan ouders in de praktijk niet ontkomen bij het regelen van kinderopvang en de bekostiging daarvan. Voorbeeld hiervan is het aanvragen van een bijdrage in de kosten bij de werkgever.

Bij de inventarisatie is gebruik gemaakt van een internetsearch, brochures van het Ministerie van SZW, aanvraagformulieren van Belastingdienst, UWV, gemeenten en formulieren van kinderopvanginstellingen. Daarnaast zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van:

- MO-groep en de Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang
- Boink (de belangenorganisatie van ouders)
- VNG
- UWV
- Belastingdienst / Ministerie van Financiën
- Ministerie van SZW

2.3 Uitwerken en indelen informatieverplichtingen

Op basis van de deskresearch en interviews is een overzicht van informatieverplichtingen voor burgers opgesteld. Alle handelingen die burgers moeten uitvoeren om deze verplichtingen na te komen zijn hierin aangegeven.

Complicerende factor bij het in kaart brengen van de informatieverplichtingen in het kader van AL Burger kinderopvang is het feit dat individuele kinderopvanginstellingen, werkgevers en gemeenten eigen (aanvraag)procedures en formulieren hanteren, hetgeen kan leiden tot verschillen in informatieverplichtingen voor burgers. In aanvulling op het *Werkboek Standaardkostenmodel*, zijn daarom een aantal onderzoeksactiviteiten uitgevoerd, met als doel beter inzicht te krijgen in de diversiteit en spreiding van aanvraagprocedures. Daarbij was het niet primair noodzakelijk om een statistisch representatief beeld te hebben van informatieverplichtingen. Het doel van de aanvullende onderzoeksactiviteiten was om de meest voorkomende aanvraagprocedures in beeld te brengen waarmee het overgrote deel van de populatie mee te maken heeft.

In combinatie met reeds bekende gegevens en onderzoeksrapporten zijn vier beperkte deelonderzoekjes uitgevoerd, om op die manier te bepalen wat de informatieverplichtingen van burgers aan opvangorganisaties, intermediairs, werkgevers en gemeenten precies inhouden.

In onderstaand schema staan de opzet en resultaten van de deelonderzoeken weergegeven.

Schema 2.2 Overzicht deelonderzoeken

<i>Doelgroep</i>	<i>Onderzoeksmethode</i>	<i>Respons</i>
Kinderopvang-organisaties	Telefonische enquête onder 50 van de bijna 1500 bekende kinderopvangorganisaties	Netto respons 30 (60%)
Werkgevers	Telefonische enquête onder 150 bedrijven/instellingen met regeling voor bijdrage kinderopvang.	Netto respons 93 (62%)
Gemeenten	Internet enquête onder 150 gemeenten.	Netto respons 83 (55%)
Intermediairs	Telefonische interviews met de grootste (landelijke) intermediaire organisaties	4 interviews

Het overzicht met alle mogelijke informatieverplichtingen voor burgers (zie ook tabellenbijlage) is besproken met de dossierhouders bij de Ministeries van SZW en Financiën en begeleidingscommissie. Na vaststelling en goedkeuring van het overzicht kon gestart worden met het daadwerkelijk invullen van het rekenmodel.

2.4 Uitvoeren praktijkonderzoek

De fase van het praktijkonderzoek bevatte in feite drie activiteiten; het voeren van zogenaamde burgerpanels, de inventarisatie van frequentiegegevens en het invullen van standaardhandelingen.

Frequentiegegevens

Allereerst zijn de frequentiegegevens behorende bij de verschillende informatieverplichtingen verzameld. Hierbij is een beroep gedaan op de betrokken organisaties, maar vormden ook die in paragraaf 2.3 genoemde deelonderzoeken een belangrijke bron. In bijlage 2 zijn de in de deelonderzoeken gebruikte vragenlijsten opgenomen.

Standaardhandelingen

Tenslotte zijn de informatieverplichtingen en onderliggende handelingen geconfronteerd met de lijst van standaardhandelingen die BZK heeft samengesteld. Het gaat hierbij om handelingen waarvoor reeds standaardtijden en out-of-pocket kosten¹ zijn vastgesteld.

Burgerpanels

Ook de burger zelf is nadrukkelijk betrokken bij het onderzoek. In een drietal burgerpanels (zie bijlage 3) zijn de verplichtingen en onderliggende handelingen van de Wet kinderopvang langsgelopen met burgers en direct betrokkenen. Het ging hierbij om de handelingen die niet tot de standaardhandelingen konden worden gerekend. Hierbij is nagevraagd wat de gemiddelde duur is van de verschillende handelingen. Daarnaast is ook meer kwalitatieve informatie verzameld:

- De beleving van burgers met betrekking tot de verschillende informatieverplichtingen: welke verplichtingen zorgen voor de grootste irritaties?
- Mogelijkheden die burgers zien voor reductie van administratieve lasten.

2.5 Consolideren onderzoeksresultaten en rapportage

De laatste stap van het samenvoegen van alle gegevens in het rekenmodel. Daarbij gaat het primair om de volgende eenheden:

- T = Tijdsbesteding voor het uitvoeren van de administratieve handeling
Q = Aantal administratieve handelingen per jaar (zowel eenmalig als periodiek)
K = Kosten voor het voldoen aan de informatieverplichting

Dit leidt tot een tweetal resultaten:

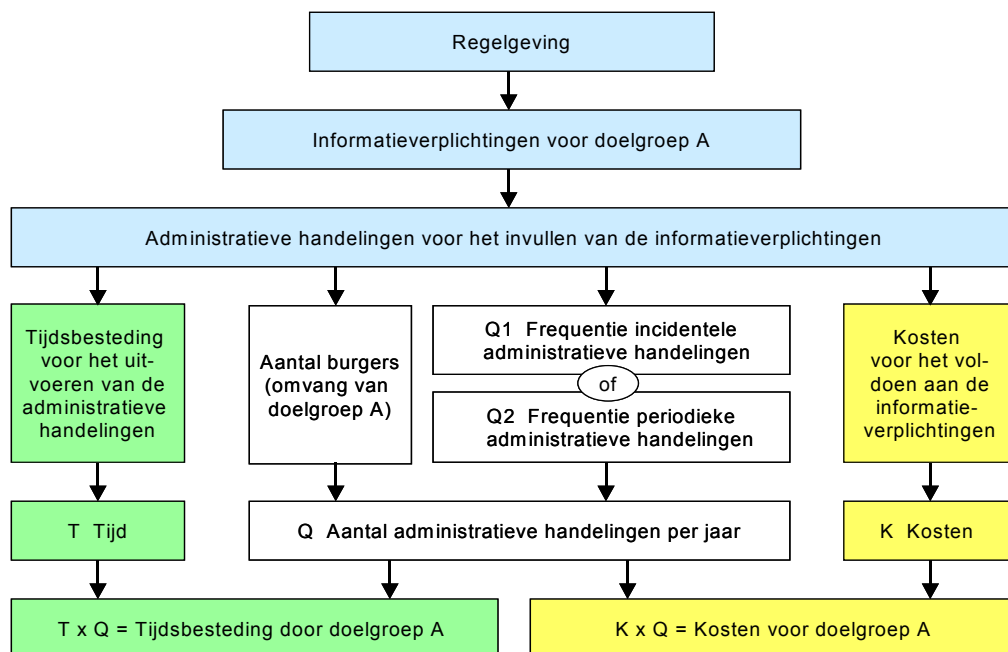
Uren = $T \times Q$ = het aantal uren op jaarbasis dat door burgers (gezamenlijk) wordt besteed aan de betreffende administratieve handelingen.

Oop = $K \times Q$ = totaal aan out-of-pocket kosten (in euro's) op jaarbasis dat door burgers (gezamenlijk) wordt uitgegeven aan de betreffende administratieve handelingen.

¹ Het gaat hierbij uitsluitend om de kosten die de burger maakt om te voldoen aan de informatieverplichting. Tot out-of-pocket kosten behoren bijvoorbeeld de kosten die de burger maakt voor het opsturen van informatie, het kopiëren van documenten en reiskosten naar de gemeente.

In het onderstaand figuur is het model uitgebreid weergegeven:

Figuur 2.3 Rekenmodel Administratieve Lasten Burger

3 Beschrijving administratieve lasten voor burgers in het kader van kinderopvang

Administratieve lasten voor burgers bestaan uit twee elementen. Enerzijds de bestede tijd (in uren) en anderzijds de gemaakte out-of-pocket kosten¹. Administratieve lasten kunnen volgens verschillende definities worden berekend. Volgens de definitie volgens de BZK-systematiek behoren alleen de verplichtingen die *formeel* oftewel *rechtstreeks* volgen uit de regelgeving van de overheid tot de administratieve lasten, zoals het aanvragen van een tegemoetkoming bij de Belastingdienst of eventueel bij de gemeente.

In dit onderzoek is echter een brede definitie gehanteerd, waarbij ook de administratieve lastenverplichtingen worden meegerekend die indirect voortvloeien uit de wet, zoals bijvoorbeeld het aanvragen van een bijdrage in de kosten bij de werkgever. In dit onderzoek zijn *alle* administratieve verplichtingen voor burgers meegenomen die zowel direct als indirect volgen uit de wet. In paragraaf 3.1 wordt onderscheid gemaakt tussen de totale administratieve lasten volgens de brede definitie en de formele definitie volgens het BZK-rekenmodel.

Een ander onderscheid dat in dit onderzoek wordt gemaakt is tussen de initiële en structurele administratieve lasten voor de burger. De Wet kinderopvang werd in het jaar 2005 gekenmerkt door diverse invoeringsperikelen. Niet in de laatste plaats doordat ouders een centralere rol hebben gekregen. Voor zover mogelijk is in het onderzoek nagegaan welk deel van met name de tijdbesteding veroorzaakt werd door eenmalige of incidentele activiteiten en welk deel van de informatieverplichtingen als structureel worden beschouwd. In paragraaf 3.2 wordt hier verder op ingegaan.

3.1 Omvang administratieve lasten, volgens brede en formele definitie

Binnen het AL-programma is men vanwege onderlinge vergelijkbaarheid van de nulmetingen gehouden aan het door de BZK ontwikkelde standaardkostenmodel, met de bijbehorende definities. In dit model worden bij de berekening van administratieve lasten uitsluitend informatieverplichtingen (verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie) meegerekend *die direct voortvloeien uit wet- en regelgeving van de overheid*. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het aanvragen van de tegemoetkoming bij de Belastingdienst en (indien van toepassing) een bijdrage bij de gemeente. Ook het afsluiten van een contract met de kinderopvangaanbieder behoort tot een formele informatieverplichting omdat deze voortvloeit uit de wet (artikel 52).

Met dit administratieve lasten begrip wordt echter slechts een deel van de administratieve lasten die voortvloeien uit de Wet kinderopvang in beeld gebracht. Ouders hebben in het kader van kinderopvang ook te maken met informatieverplichtingen aan bijvoorbeeld hun werkgever of een intermediair. Het aanvragen van de werkgeversbijdrage en de daarbij behorende informatieverplichtingen, en het vooraf informatie inwinnen over de procedure vallen niet onder de

¹ Het gaat hierbij uitsluitend om de kosten die de burger maakt om te voldoen aan de informatieverplichting. Tot out-of-pocket kosten behoren bijvoorbeeld de kosten die de burger maakt voor het opsturen van informatie, het kopiëren van documenten en reiskosten naar de gemeente.

formele definitie van de administratieve lasten voor burgers. Het doorgeven van wijzigingen aan de opvangorganisatie, werkgever of intermediair behoort eveneens niet tot de administratieve lasten in formele zin. Ouders ontkomen in de praktijk bij het regelen van kinderopvang en de bekostiging daarvan echter niet aan deze verplichtingen. Daarom is in dit onderzoek een 'brede' definitie van de administratieve lasten gehanteerd. Daarbinnen zijn zowel de *formele* als *niet-formele* administratieve lasten voor de burger in kaart gebracht. Zie voor een overzicht van de indeling van de verschillende definities onderstaand schema.

Schema 3.1 Overzicht administratieve verplichtingen burgers in het kader van kinderopvang, uitgesplitst naar bron en formele/ niet-formele administratieve lasten

Bron	Administratieve verplichtingen (brede definitie)	Formele AL-Burger	Niet-formele AL-Burger
Kinderopvang-organisatie	▪ Informatie en offerte aanvragen ▪ Contract afsluiten ▪ Factuur/betaling ▪ Wijzigingen doorgeven ▪ Beëindiging contract ▪ Klacht indienen	√	√ √ √ √ √
Belastingdienst	▪ Aanvragen overheidsbijdrage en doen van een definitieve jaaropgave ▪ Doorgeven van wijzigingen ▪ Klachten, bezwaren en beroep	√ √ √	
Werkgever / intermediair	▪ Informatie aanvragen ▪ Aanvragen werkgeversbijdrage ▪ Indienen factuur ▪ Doorgeven wijzigingen		√ √ √ √
UWV/gemeente (werkgeververvangende instanties)	▪ Informatie opvragen bij gemeente ▪ Aanvragen tegemoetkoming bij gemeente of UWV ▪ Doorgeven van wijzigingen aan gemeente of UWV ▪ Klachten en bezwaren indienen bij gemeente of UWV ▪ Bewijs van registratie van de opvangorganisatie opvragen bij gemeente	√ √ √ √	√

* Naast het afsluiten van een contract of het aanvragen van een bijdrage worden hieronder ook begrepen het doorgeven van wijzigingen, het indienen van klachten of bezwaren en het beëindigen van het contract of de bijdrage.

Administratieve lasten kinderopvang volgens de brede definitie

In de voor dit onderzoek gehanteerde brede definitie AL Burger zijn alle administratieve verplichtingen voor de burger in het kader van kinderopvang in brede zin meegerekend: zowel de formele verplichtingen die rechtstreeks volgen uit de wet als de verplichtingen vanuit niet-overheidsinstellingen en het inwinnen van informatie voorafgaand aan het indienen van een aanvraag (zie schema 3.1). In de bijlagen 4 t/m 7 zijn de informatieverplichtingen in detail uitgewerkt.

In tabel 3.1 staan de totale administratieve lasten voor burgers in het kader van kinderopvang volgens de brede definitie vermeld.

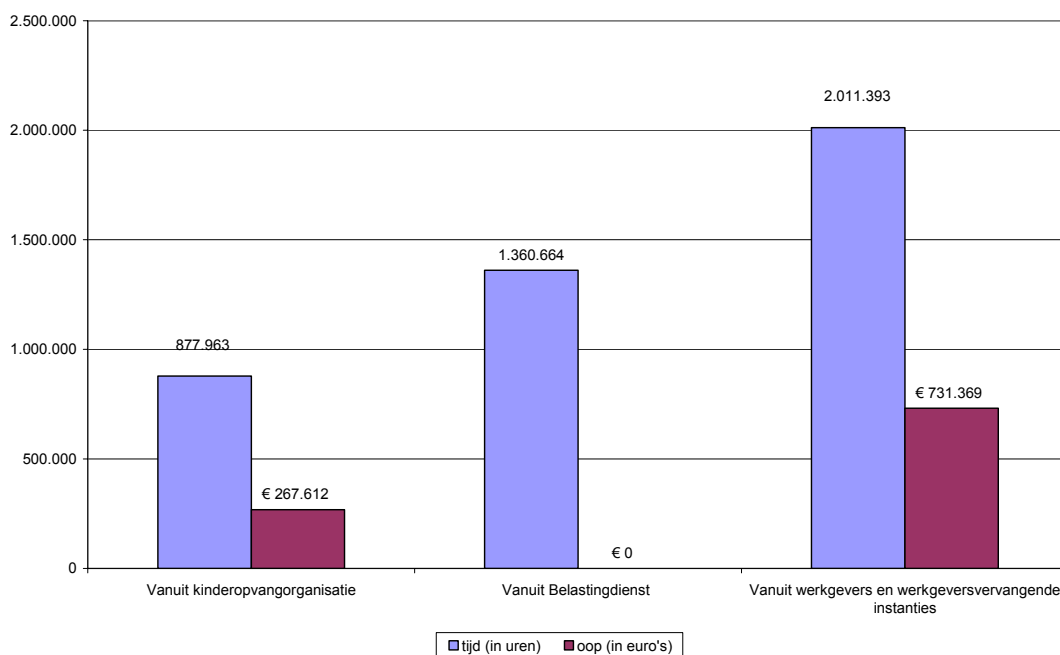
Tabel 3.1 Totaal administratieve lasten Wet kinderopvang naar instantie (peildatum 2005) volgens de brede definitie

	Administratieve lasten, brede definitie		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Vanuit kinderopvangorganisatie	877.963	€ 267.612	258.366
Vanuit Belastingdienst	1.360.644	€ 0	236.038
Vanuit werkgevers en werkgever- vervangende instanties	2.011.393	€ 731.369	
. Vanuit werkgever(s)	745.902	€ 0	126.118
. Vanuit intermediair(s)	1.032.844	€ 503.471	126.118
. Vanuit gemeente			
- doelgroepen	140.304	€ 111.903	14.780
- bewijs registratie	90.428	€ 115.748	90.428
. Vanuit UWV	1.916	€ 247	1.099
Totaal	4.250.021	€ 998.981	

De totale tijdsbesteding door burgers aan informatieverplichtingen die direct en indirect voortvloeien uit de Wet kinderopvang komt neer op bijna 4,25 miljoen uur per jaar. De totale out-of-pocket kosten bedragen 1,25 miljoen euro per jaar.

In figuur 3.1 zijn de totale administratieve lasten (direct en indirect) voor burgers per type instantie weergegeven.

Figuur 3.1 Totaal administratieve lasten per type instantie (peiljaar 2005) volgens de brede definitie

De totale tijdsbesteding voor de burger is het grootst bij verplichtingen vanuit de Belastingdienst en werkgevers. De totale out-of-pocket kosten voor de burger zijn het hoogst bij de (werkgevers en) intermediairs. Verreweg het grootste deel van deze out-of-pocket kosten worden veroorzaakt door het elke maand op moeten sturen van een kopie van de factuur.

Formele administratieve lasten burger

In tabel 3.2 staan de *formele* administratieve lasten voor de burger vermeld voor kinderopvang, wat wil zeggen die rechtstreeks voortvloeien uit de Wet kinderopvang. Voorbeelden zijn het aanvragen van de tegemoetkoming bij het Rijk en eventueel bij de gemeente of UWV. Het afsluiten van een contract met de opvangorganisatie volgt eveneens uit de wet (artikel 52) en is daarom als formele administratieve last gerekend. Het vooraf informatie inwinnen behoort officieel niet tot de administratieve lasten, volgens de definitie van de door BZK ontwikkelde systematiek en is daarom hier niet meegenomen.

Tabel 3.2 Totaal administratieve lasten Wet kinderopvang naar instantie (peildatum 2005) volgens de formele definitie

	Administratieve lasten, formele definitie		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Contract met kinderopvangorganisatie	155.531	€ 115.877	258.366
Vanuit Belastingdienst	1.360.664	€ 0	236.038
Vanuit gemeenten	217.122	€ 207.219	14.780
Vanuit UWV	1.916	€ 247	1.099
Totaal	1.735.233	€ 323.343	

De totale tijdsbesteding door burgers aan formele informatieverplichtingen bedraagt in totaal ruim 1,7 miljoen uur. Hiervan wordt 1,3 miljoen uur besteed aan administratieve lasten vanuit de Belastingdienst (centrale overheid) en ruim 200.000 uur aan informatieverplichtingen vanuit de decentrale- en semi-overheid (gemeenten en UWV). De totale formele out-of-pocket kosten bedragen bijna € 350.000. Voor de formulieren die men op moet sturen naar de Belastingdienst kan gebruik worden gemaakt van een antwoordnummer. Daarom zijn geen out-of-pocket kosten gerekend.

Niet-formele administratieve lasten

Het verschil tussen de brede en formele definitie betreft de informatieverplichtingen waaraan burgers niet ontkomen indien ze de financiering van de kinderopvang willen regelen. Het gaat zoals gezegd vooral om informatieverplichtingen richting kinderopvangorganisaties, werkgevers en/of intermediairs. Ook het vooraf informatie winnen bij de gemeente is hierbij meegenomen.

De Belastingdienst heeft aangegeven dat er bij hen niet vaak informatie is ingewonnen, mede doordat er een uitgebreide schriftelijke toelichting is meegezonden met het aanvraagformulier. Bij het UWV zijn de mogelijkheden tot de tegemoetkoming vaak gelijk meegenomen in een algemeen gesprek over het reïntegratietraject. Daarom zijn er voor die instantie eveneens geen administratieve lasten gerekend voor het vooraf informatie inwinnen.

Tabel 3.3 geeft een overzicht van de niet-formele informatieverplichtingen in 2005.

Tabel 3.3 Totaal niet-formele administratieve lasten Wet kinderopvang naar instantie (peildatum 2005)

	Administratieve lasten, niet formeel		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Vanuit kinderopvangorganisatie *)	722.432	€ 151.735	258.366
informatie aanvragen gemeente	13.610	€ 20.432	14.780
Vanuit werkgever(s)	745.902	€ 0	126.118
Vanuit intermediair(s)	1.032.844	€ 503.471	126.118
Totaal	2.514.788	€ 675.637	

*) exclusief het afsluiten van een contract

De totale tijdsbesteding door burgers aan niet-formele informatieverplichtingen (met name vanuit andere instanties dan de overheid) bedraagt in totaal circa 2,5 miljoen uur. De out-of-pocket kosten bedragen ongeveer € 675.000 euro.

3.2 Initiële en structurele administratieve lasten

2005 betrof voor de Wet kinderopvang een invoeringsjaar. Ouders hadden deels te maken met verplichtingen die slechts eenmalig hoefden te worden verricht. Om een reëel uitgangspunt te krijgen voor de reductiemogelijkheden van de administratieve lasten voor burgers is het van belang om rekening te houden met deze eenmalige lasten en met beleidsmaatregelen die reeds genomen zijn. Daarom is eveneens een schatting gemaakt van de structurele administratieve lasten voor burgers, dat wil zeggen de jaarlijks terugkerende handelingen. In overleg met de begeleidingscommissie is besloten om voor de structurele situatie uit te gaan van 2007. Hierbij wordt uitgegaan van de in het peiljaar 2005 geldende volumina.

Het verschil tussen de initiële administratieve lasten in 2005 en de structurele lasten in 2007 wordt met name veroorzaakt door de volgende aspecten:

- alleen 'nieuwe' ouders (25%) winnen vooraf nog informatie in bij opvangorganisatie, werkgever(s) en intermediairs
- de helft van de ouders hoeft in 2007 geen contract meer af te sluiten met kinderopvangorganisatie
- aangenomen wordt dat werknemers in 2007 geen bewijs van registratie meer hoeven in te leveren bij de werkgever
- er hoeft in 2007 geen definitieve jaaropgave meer te worden verstrekt aan de Belastingdienst. Hierdoor wordt het tussendoor doorgeven van wijzigingen overigens wel belangrijker en zal met een hogere frequentie plaatsvinden.
- bij de aanvraag voor de tegemoetkoming hoeven 'bestaande' ouders in 2007 alleen nog maar gegevens te controleren en te ondertekenen. Zij zijn aanzienlijk minder tijd kwijt met het doorlezen, invullen en verzamelen van de benodigde gegevens. 'Nieuwe' ouders moeten nog wel een compleet aanvraagformulier invullen. Het percentage digitaal ingediende aanvragen neemt naar verwachting toe.

- Het aantal terugvorderingsbeslissingen van het UWV ligt naar verwachting in 2007 lager dan in 2005 (van 8% naar 5%).

Tabel 3.4 geeft een overzicht van de totale AL voor burgers voor kinderopvang, waarbij onderscheid wordt gemaakt in enerzijds administratieve lasten volgens de formele en niet formele definitie en anderzijds in initiële en structurele administratieve lasten.

Tabel 3.4 Totale initiële en structurele administratieve lasten Wet kinderopvang, volgens zowel formele als niet-formele definitie

	Formele AL		Niet-formele AL		Totaal (brede definitie)	
	Tijd	Kosten	Tijd	Kosten	Tijd	Kosten
Initieel, situatie 2005	1.735.233	€ 323.343	2.514.788	€ 675.638	4.250.021	€ 998.981
Structureel, situatie 2007	1.147.841	€ 149.657	2.234.058	€ 626.031	3.381.899	€ 775.688
Procentuele verandering	-33,9%	-53,7%	-11,2%	-7,3%	-20,4%	-22,4%

De totale tijdsbesteding van burgers aan formele informatieverplichtingen ligt in 2007 naar verwachting aanzienlijk lager dan in 2005. Deze afname komt enerzijds doordat in het invoeringsjaar het aanvragen van tegemoetkomingen voor iedereen nieuw was, terwijl men daar in opvolgende jaren inmiddels enige ervaring mee heeft opgedaan. Daarnaast is een afname voorzien omdat de Belastingdienst voor burgers met een (door)lopend contract de aanvraag vereenvoudigd, door gegevens vooraf in te vullen. In veel gevallen hoeft ook geen nieuw contract met de opvangorganisatie te worden afgesloten. De structurele out-of-pocket kosten zijn eveneens beduidend lager dan in 2005.

3.3 Aantallen huishoudens, AL burger per huishouden

Een deel van de verschillen in administratieve lasten per instantie wordt veroorzaakt door de verschillen in de aantallen huishoudens die hiermee te maken hebben, bijvoorbeeld omdat niet alle huishoudens een tegemoetkoming bij hun werkgever of gemeente aanvragen. De totale administratieve lasten zijn berekend door de tijdsbesteding (of kosten) te vermenigvuldigen met het aantal huishoudens dat de betreffende handeling moet verrichten. Hierdoor worden de totale administratieve lasten zowel beïnvloed door het aantal handelingen en de omvang van de tijdsbesteding hieraan, als mede het aantal huishoudens dat met de betreffende instantie te maken heeft.

De Belastingdienst heeft in 2005 ruim 236.000 aanvragen voor de tegemoetkoming kinderopvang binnen gekregen. Naast het vooraf aanvragen van de tegemoetkoming, bestaat ook de mogelijkheid om de tegemoetkoming achteraf, in 2006, met behulp van een jaaropgave aan te vragen. Op basis van gegevens van het Ministerie van SZW en de Belastingdienst wordt geschat dat deze laatste groep huishoudens een omvang heeft van circa 7% van het aantal aanvragers vooraf (naar schatting zo'n 17.700). Daarnaast is er nog een klein deel van de huishoudens dat de tegemoetkoming helemaal niet zal aanvragen, bijvoorbeeld omdat het aantal opvanguren beperkt is en de opbrengsten (de tegemoetkoming) niet opwegen tegen de (administratieve) lasten. Geschat wordt dat deze groep 2% (zo'n 4.600) is van het totaal aantal huishoudens dat recht heeft op een tegemoetkoming. In totaal wordt daarmee geschat dat ruim 258.000 huishoudens, voor naar schatting 370.000 kinderen, gebruik maken van reguliere kinderopvang.

Tabel 3.5 Aantallen huishoudens dat de tegemoetkoming van het Rijk vooraf, achteraf of niet aanvraagt

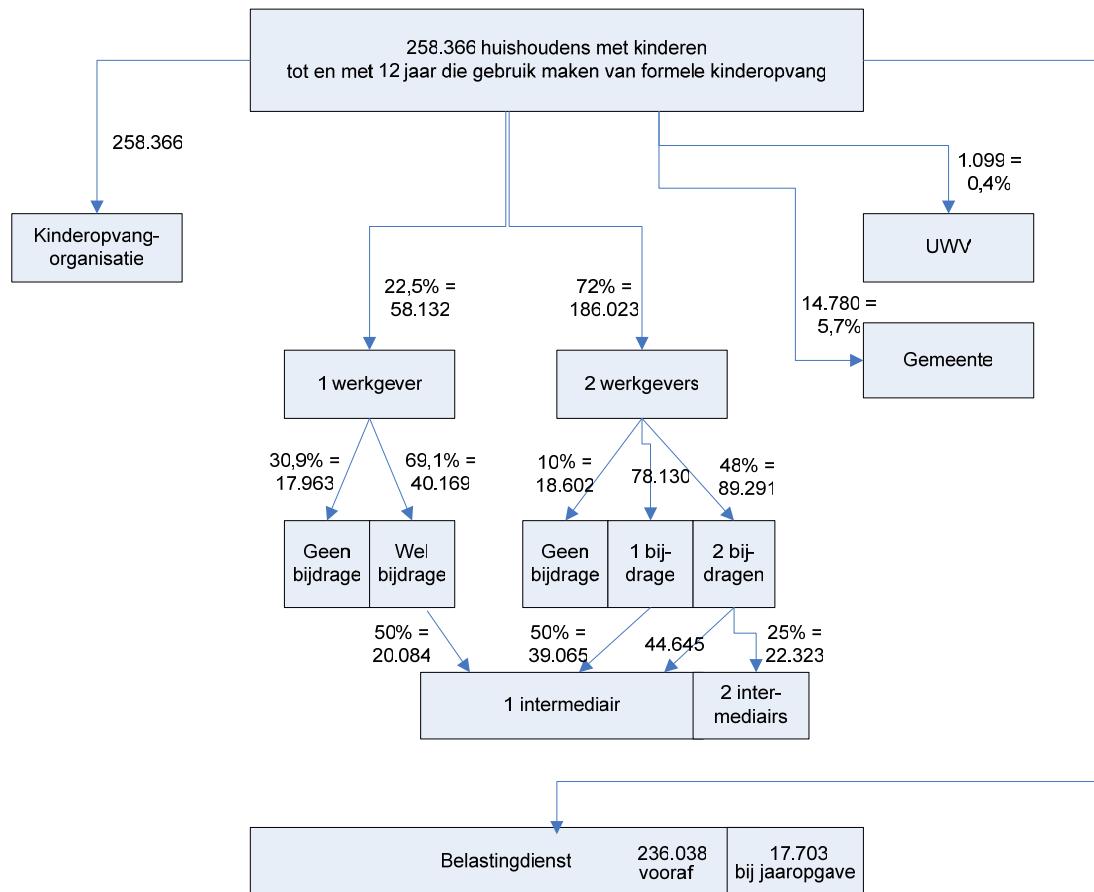
	Percentage	Aantal huishoudens
Voraf	91%	236.038
Achteraf	7%	17.703
Niet	2%	4.625
Totaal	100%	258.366

Toelichting op de schattingen

De Belastingdienst heeft in 2005 236.038 aanvragen binnen gekregen voor een tegemoetkoming in de kinderopvangkosten. Deze 236.038 aanvragen hadden betrekking op 347.672 kinderen, dus gemiddeld voor 1,47 kind per huishouden. Exacte gegevens over de totale populatie van huishoudens of kinderen in de kinderopvang zijn niet voorhanden. Uit het onderzoek *'Het aanbod van kinderopvang per eind 2004'* blijkt dat ultimo 2004 naar schatting 340.000 kinderen gebruik maakten van reguliere kinderopvang (standcijfer). Op basis van gegevens van Belastingdienst wordt geschat dat er in 2005 in totaal zo'n 370.000 kinderen gebruik hebben gemaakt van formele opvang (stroomcijfer). Als we de 347.672 kinderen waarvoor een aanvraag is gedaan, aftrekken van de 370.000 dan blijven 22.328 kinderen over waarvoor geen aanvraag (vooraf) is ingediend. Het is aannemelijk dat binnen de groep huishoudens die de tegemoetkoming niet of achteraf aanvraagt, gemiddeld minder kinderen per huishouden van opvang gebruik maken dan de huishoudens die vooraf een aanvraag indienen. Hoeveel lager het gemiddeld aantal kinderen per huishouden ligt is niet bekend. In deze schatting is daarom uitgegaan van 1 kind per huishouden voor de huishoudens die achteraf, of geen tegemoetkoming aanvragen.

In figuur 3.2 is door middel van een stroomschema aangegeven hoeveel huishoudens met een bepaalde instantie te maken hebben.

Figuur 3.2 Hoofdstromen aantallen huishoudens kinderopvang

Uit een overzicht van subsidiegebruikers van de Belastingdienst blijkt dat er in 6% van de huishoudens één of beide ouders in een doelgroep valt. Toegepast op het aantal huishoudens dat vooraf een aanvraag heeft ingediend bij de Belastingdienst betekent dat 15.879 huishoudens met de gemeente of UWV hebben te maken. Hiervan krijgen 1.099 huishoudens een uitkering van het UWV en de rest (14.780) van een gemeente.

Uit de tabel met subsidiegebruikers van de Belastingdienst blijkt verder dat 22,5% van de aanvragen is gedaan door huishoudens die met één werkgever te maken hebben. Dat betekent in totaal 58.132 huishoudens. 69,1% van de werknemers heeft recht op een werkgeversbijdrage (Bron: begroting SZW). Dat betekent dat 40.169 van de 58.132 huishoudens recht hebben op een werkgeversbijdrage¹. Van de bedrijven/instellingen met een regeling heeft circa de helft deze uitbesteed aan een intermediair of sectorfonds (bron: onderzoek Werkgeversbijdrage Kinderopvang 2005). Dat betekent dat 20.084 de bijdrage bij het bedrijf/instelling zelf aanvragen en eveneens 20.084 bij een intermediair.

¹ We zijn er hierbij vanuit gegaan dat iedereen die recht heeft op een werkgeversbijdrage, deze ook aanvraagt.

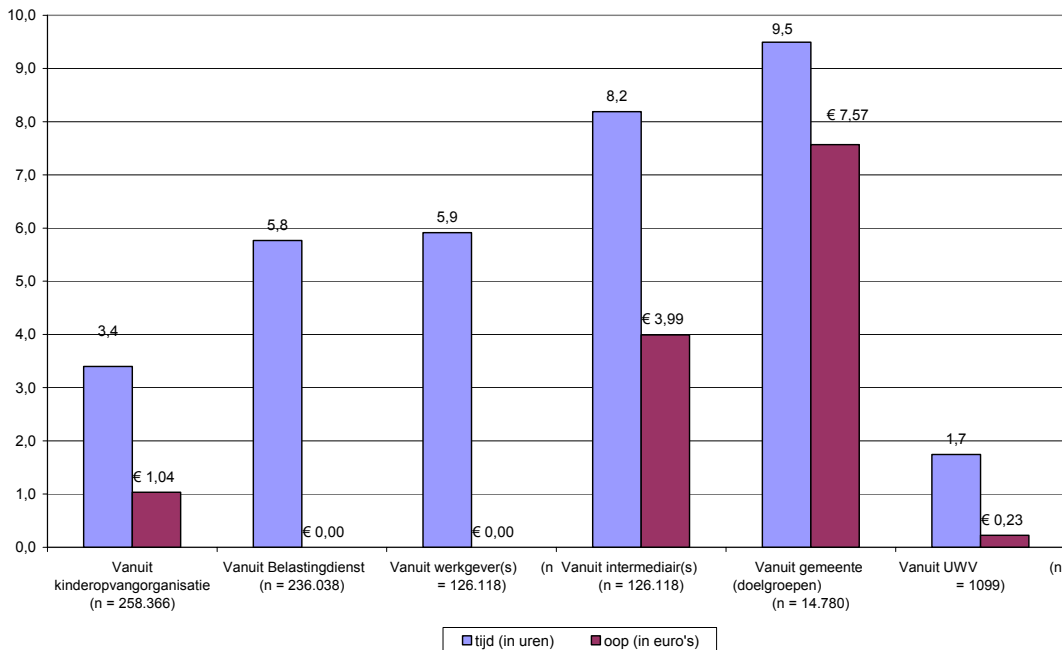
Uit de gegevens over subsidiegebruikers van de Belastingdienst blijkt tevens dat 72% van de aanvragen is gedaan door huishoudens die met twee werkgevers te maken hebben. Dat betekent in totaal 186.023 huishoudens. 69,1% van de werknemers heeft recht op een werkgeversbijdrage (Bron: begroting SZW). Dat houdt in dat 48% van de huishoudens in aanmerking komt voor twee keer een bijdrage (89.291), 42% huishoudens één keer een werkgeversbijdrage kunnen krijgen (78.130) en 10% huishoudens geen recht hebben op één bijdrage (18.602) ¹.

Van de bedrijven/instellingen met een regeling heeft circa de helft deze uitbesteed aan een intermediair of CAO- of sectorfonds (bron: onderzoek Werkgeversbijdrage Kinderopvang 2005). Dat betekent dat in totaal 103.794 (want 20.084 plus 39.065 plus 44.645) huishoudens met één intermediair hebben te maken en 22.323 huishoudens met twee.

Indicatie van de administratieve lasten per huishouden

Indien de totale administratieve lasten worden gedeeld door het aantal huishoudens dat met de betreffende verplichting te maken heeft, wordt een inschatting verkregen van de 'gemiddelde' tijdsbesteding en kosten dat een huishouden kwijt is. Figuur 3.3 geeft per instantie een indicatie van de gemiddelde administratieve lasten per huishouden voor 2005. Hierbij zijn zowel de formele als niet-formele administratieve lasten meegenomen.

Figuur 3.3 Indicatie van de gemiddelde administratieve lasten per huishouden (peiljaar 2005), volgens de brede definitie

De gemiddelde tijdsbesteding voor de burger is het hoogst indien het huishouden met een gemeente heeft te maken. Om bij de gemeente informatie in te winnen, de tegemoetkoming aan te vragen, deze te ontvangen en eventuele wijzigingen door te geven is een huishouden gemiddeld ruim 9 uur bezig. Ook de gemiddelde out-of-pocket kosten per huishouden liggen bij de gemeente

¹ We zijn er hierbij vanuit gegaan dat iedereen die recht heeft op een werkgeversbijdrage, deze ook aanvraagt.

hoog, in vergelijking met de overige instanties. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat men twee of drie keer persoonlijk naar de gemeente toe moet (voor informatie en de aanvraag) en 70% elke maand een kopie van de factuur op moet sturen.

3.4 Administratieve lasten voor doelgroepen

In de meetmethodiek zoals ontwikkeld door het Ministerie van BZK, worden diverse doelgroepen onderscheiden zoals chronisch zieken en gehandicapten, ouderen en uitkeringsgerechtigden. Indien wordt gekeken naar de Wet kinderopvang, is deze voornamelijk van toepassing op de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'. Dit zijn burgers die recht hebben op een uitkering van UWV of gemeente en tevens gebruik (moeten) maken van kinderopvang, omdat zij bijvoorbeeld een toeleidingstraject volgen.

De bijzondere doelgroepen zoals omschreven in de Wet kinderopvang komen niet geheel overeen met de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden' vanuit de BZK-systematiek. De tegemoetkoming van gemeenten wordt niet alleen gegeven aan burgers met een WWB-uitkering, maar ook aan studenten, nieuwkomers en burgers met een medische indicatie. Daarnaast hebben ook veel chronisch zieken en gehandicapten recht op een uitkering vanuit het UWV. Een (klein) deel daarvan komt in aanmerking voor de tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang en is dus meegerekend in de aantallen verkregen van het UWV.

Omdat er geen afzonderlijke gegevens over de aantallen bekend zijn, worden de studenten, nieuwkomers en burgers met een medische indicatie voor het gemak ook gerekend tot de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'. De chronisch zieken en gehandicapten die via UWV een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang krijgen, zijn eveneens meegenomen in de berekening van de administratieve lasten voor de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden'.

In het onderzoek zijn de lasten voor de bijzondere doelgroepen nauwgezet onderzocht en in kaart gebracht. Op het geheel van de populatie vormen zij echter een duidelijke minderheid (6%). In tabel 3.6 staan de totale administratieve lasten voor de doelgroep 'uitkeringsgerechtigden' vermeld.

Tabel 3.6 Totaal administratieve lasten Wet kinderopvang voor doelgroep uitkeringsgerechtigden naar instantie (peildatum 2005) volgens de brede definitie

	Administratieve lasten, brede definitie		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Vanuit kinderopvangorganisatie	53.959	€ 16.447,25	15.879
Vanuit Belastingdienst - gemeenten	78.453	€ 0	14.780
Vanuit Belastingdienst - UWV	6.401	€ 0	1.099
Vanuit gemeente ¹¹	140.304	€ 111.903	14.780
Vanuit UWV	1.916	€ 247	1.099
Totaal	281.033	€ 128.957	

¹¹ Dit is inclusief het vooraf informatie inwinnen.

Qua out-of-pocket kosten vormen de informatieverplichtingen vanuit de gemeente verreweg het grootste gedeelte van de administratieve lasten voor de bijzondere doelgroepen. In de totale administratieve lasten voor kinderopvang vormen deze kosten en tijdsbesteding voor de doelgroep een betrekkelijk gering onderdeel. Indien de lasten per individueel huishouden worden berekend, zijn zij echter behoorlijk omvangrijk.

3.5 Indicatie van de administratieve lasten in drie burgersituaties

De tijd en kosten voor kinderopvang waarmee de burger wordt geconfronteerd zijn afhankelijk van de situatie van het huishouden. De begeleidingscommissie wenste inzicht in de administratieve lasten voor burgers in specifieke burgersituaties. In overleg met de begeleidingscommissie is gekozen om de AL in kaart te brengen voor een huishouden met twee werkgevers, met een werkgever en een huishouden dat met een gemeente heeft te maken.

Tabel 3.7 Gemiddelde initiële en structurele administratieve lasten per huishouden voor huishoudens die met twee werkgevers hebben te maken

		Initieel situatie 2005	Structureel situatie 2007	Procentuele verandering
Formele AL	Tijd	6,4	4,1	-35,40%
	Kosten	€ 0,45	€ 0,11	-75,00%
Niet-formele AL	Tijd	6,2	5,5	-12,30%
	Kosten	€ 0,59	€ 0,62	5,50%
Totaal (brede definitie)	Tijd	12,6	9,6	-24,00%
	Kosten	€ 1,04	€ 0,73	-29,40%

Tot de formele administratieve lasten zijn het contract afsluiten met opvangorganisatie, het aanvragen van de tegemoetkoming Belastingdienst (algemeen) en het doorgeven van wijzigingen gerekend. Bij de brede definitie zijn ook de (overige) administratieve verplichtingen meegerekend richting opvangorganisatie en alle handelingen voor werkgevers en intermediairs. Alle drie typen huishoudens hebben te maken met administratieve lasten vanuit de Belastingdienst (het aanvragen van de Tegemoetkoming en in 2005 ook het doen van de definitieve jaaropgave). Daarnaast hebben zij allen tevens te maken met het afsluiten van een contract met de kinderopvangorganisatie.

Een huishouden die met twee werkgevers heeft te maken, besteedde in 2005 gemiddeld bijna 13 uur en ruim 1 euro out-of-pocket kosten aan de totale administratieve lasten voor kinderopvang (volgens de brede definitie).

Tabel 3.8 Gemiddelde initiële en structurele administratieve lasten per huishouden voor huishoudens die met één werkgever hebben te maken

		Initieel situatie 2005	Structureel situatie 2007	Procentuele verandering
Formele AL	Tijd	6,4	4,1	-35,10%
	Kosten	€ 0,45	€ 0,11	-75,00%
Niet-formele AL	Tijd	4,6	4,2	-9,20%
	Kosten	€ 0,59	€ 0,62	5,50%
Totaal (brede definitie)	Tijd	11	8,3	-24,20%
	Kosten	€ 1,04	€ 0,73	-29,40%

Een huishouden die met één werkgever heeft te maken besteedde in 2005 gemiddeld 11 uur en ruim 1 euro out-of-pocket kosten aan administratieve lasten voor kinderopvang, volgens de brede definitie. Indien een huishouden met een (of twee) werkgever(s) heeft te maken, vormen de administratieve lasten die hier uit voortvloeien bijna de helft van de totale administratieve lasten, volgens de brede definitie. Het verschil tussen de tweeverdieners en de huishoudens met één werkgeversbijdrage wordt veroorzaakt door het feit dat de tweeverdieners bij twee werkgevers in plaats van één een bijdrage in de kosten aanvragen.

De gezinnen die behoren tot een gemeentelijke doelgroep hebben niet te maken met een werkgever maar met de gemeente, waar zij een compenserende bijdrage kunnen aanvragen.

Tabel 3.9 Gemiddelde initiële en structurele administratieve lasten per huishouden voor huishoudens die met een gemeente hebben te maken

		Initieel situatie 2005	Structureel situatie 2007	Procentuele verandering
Formele AL	Tijd	14,5	12,8	-11,70%
	Kosten	€ 6,64	€ 6,30	-5,10%
Niet-formele AL	Tijd	3,7	3,4	-8,60%
	Kosten	€ 1,97	€ 2,00	1,60%
Totaal (brede definitie)	Tijd	18,2	16,2	-11,00%
	Kosten	€ 8,61	€ 8,30	-3,50%

Een huishouden die met een gemeente heeft te maken, besteedde in 2005 gemiddeld 18 uur en 8 euro out-of-pocket kosten aan de totale administratieve lasten voor kinderopvang. *Per* huishouden gaat het om (relatief) behoorlijk omvangrijke administratieve lasten. Op de totale populatie gezien gaat het echter maar om een beperkt aantal huishoudens.

4 Beleving van administratieve lasten en reductiemogelijkheden

In de vorige hoofdstukken is beschreven welke tijdsbesteding en kosten de informatieverplichtingen vanuit de Wet kinderopvang met zich mee brengen. Daarnaast is ook de *beleving* van de administratieve lasten door de burger van belang. Juist deze beleving is van belang indien wordt gekeken naar de reductiemogelijkheden. Dit laatste hoofdstuk gaat daarom in op de ervaren lasten door de burger en de eventuele reductiemogelijkheden zoals deze uit het onderzoek naar voren komen.

4.1 Ervaren lasten

In het algemeen kan worden opgemerkt dat burgers die vanaf begin 2005 (of eind 2004) voor het eerst te maken kregen met de nieuwe kostenstructuur van de kinderopvang dit als heel complex hebben ervaren. Dit had vooral te maken met het feit dat alle informatie voor de eerste keer moest worden opgezocht. Er was voor burgers nog onbekend hoe de procedure verliep en met welke partijen zij te maken hadden.

Daarnaast was de systematiek ook nieuw (en wellicht nog niet volledig uitgekristalliseerd) voor de werkgevers, kinderopvangorganisaties en intermediairs, waardoor zij niet altijd duidelijk konden zijn naar burgers toe. Uit de interviews en panels blijkt dat de aanvraag voor 2006 als een stuk eenvoudiger is ervaren, vooral omdat er reeds ervaring is opgedaan met de aanvraag en ook de betrokken partijen ervoor verantwoordelijk zijn dat het proces gemakkelijker loopt.

De administratieve lasten rond de kinderopvang worden met name als hoog ervaren vanwege de aanwezigheid van meerdere loketten, zo blijkt uit de interviews en de panels. Het zijn met name de veelvoud aan instanties en procedures die de hoogte van de (gepercipieerde) administratieve lasten voor burgers bepalen.

Daarnaast worden de administratieve lasten soms als hoog ervaren, vanwege de diversiteit in de administratieve verplichtingen en handelingen vanuit de werkgevers. De burgers die met twee verschillende werkgevers hebben te maken, zijn nu veel tijd kwijt om te achterhalen welke informatie de werkgevers precies willen en op welke wijze.

De uit de wet voortvloeiende kostensystematiek is vooral ingewikkeld voor de bijzondere doelgroepen. Juist onder deze bijzondere doelgroepen bevinden zich huishoudens die met vier verschillende loketten hebben te maken (opvangorganisatie, Belastingdienst, gemeente of UWV en een werkgever). Burgers uit de bijzondere doelgroepen zijn bovendien meestal niet gewend om dingen zelf te moeten regelen. Met name in de intensiteit van de informatievoorziening over de gemeentelijke tegemoetkoming zijn grote verschillen tussen gemeenten. De ondersteuning die gemeenten bieden bij de aanvraag van de tegemoetkoming loopt eveneens sterk uiteen.

Meerdere respondenten zijn bovendien van mening dat het traject voor de bijzondere doelgroepen op dit moment erg onduidelijk en niet eenduidig is. De ene gemeente is veel strikter in het hanteren van de criteria dan de andere. Er zijn gemeenteambtenaren die de ruimte in de regelgeving durven opzoeken. Andere (vooral kleinere) gemeenten zouden niet goed op de hoogte zijn van wat mogelijk is. Voor personen uit de bijzondere doelgroepen is het - mede hierdoor - zeer moeilijk te bepalen of ze in aanmerking komen voor de tegemoetkoming. Ten slotte wordt volgens enkele respondenten door gemeenten soms om 'onzinnige' verklaringen gevraagd. Zo had de gemeente bijvoorbeeld een bewijs van de onderwijsinstelling nodig dat de respondent een studie volgde die in de voltijdsvariant voor studiefinanciering in aanmerking komt.

4.2 Reductiemogelijkheden

Zowel in de interviews met sleutelinformanten als tijdens de burgerpanels is gevraagd naar eventuele suggesties om de administratieve lasten voor burgers omlaag te brengen. Deze paragraaf vormt een integrale weergave van de in de interviews en panels genoemde mogelijkheden.

Werkgevers

Elke maand een kopie van de factuur opsturen aan de werkgever(s) is volgens sommige geïnterviewden en paneeldeelnemers overbodig. In de meeste gevallen is het bedrag elke maand gelijk. Indien werkgevers de informatie en bewijsstukken minder vaak (en eenvoudiger) uitvragen, scheelt dit aanzienlijk in de administratieve lasten. Dat de werkgeversbijdrage door middel van een maandelijkse declaratie achteraf wordt uitbetaald is op dit moment echter nog steeds het meest gebruikelijk.

Het verplicht stellen van de werkgeversbijdrage is door de beide groepen respondenten vaak als mogelijkheid genoemd om de administratieve lasten voor burgers omlaag te brengen. De werkgeversbijdrage in de kosten voor kinderopvang zou, net zoals de premies voor de sociale verzekeringen, collectief kunnen worden geïnd. De uitkering van deze bijdrage kan vervolgens via de Belastingdienst geschieden. De tegemoetkoming van het Rijk bestaat in dat geval zowel uit het inkomensafhankelijk deel als een eventueel werkgeversdeel.

Burgers hebben in die situatie maar met één loket te maken, in plaats van met zowel de Belastingdienst, 1 of 2 werkgever(s) en eventueel een intermediair. Daarnaast hoeft de Belastingdienst in dat geval ook minder informatie (over de bijdrage van de werkgever) te bevragen. Het invullen van het toeslagformulier gaat dan sneller en eenvoudiger.

Belastingdienst

In de panels zijn de volgende mogelijkheden genoemd tot reductie van administratieve lasten vanuit de Belastingdienst:

- Als er wordt gewerkt met een normprijs voor alle soorten opvang, hoeft er alleen maar naar het aantal uren opvang gekeken te worden (en niet meer naar soort opvang en bijbehorende prijs etc). Dit in combinatie met de voorbedrukte gegevens van burgers, wat reeds zoveel mogelijk gebeurt, leidt er toe dat het aantal gegevens dat de burger nog moet invullen gering is. Slechts het geschatte jaarinkomen en het aantal dagdelen dat gebruik wordt gemaakt van kinderopvang zou dan nog moeten worden ingevuld. Dit bedraagt niet meer dan 1 A-4.

- Het nadeel van het huidige systeem van gegevenslevering aan de Belastingdienst is dat er twee keer achter elkaar iets moet worden geleverd, namelijk de definitieve opgaaf voor de tegemoetkoming kinderopvang en de inkomstenbelasting. Beiden zouden kunnen worden gecombineerd met de opgaaf voor de Inkomstenbelasting.

Gemeenten en UWV

Op het aanvraagformulier van UWV wordt naar eigen zeggen alleen het hoognodige gevraagd. Dit kan niet verder versimpeld worden. Het valt volgens de geïnterviewde respondenten van de VNG en UWV niet mee om de aanvraagprocedures voor de bijzondere doelgroepen te vereenvoudigen.

Meerdere respondenten aan het deelonderzoek onder gemeenten geven aan dat de gehele financiering van het stelsel bij één instantie neer zou moeten worden gelegd. Zowel de werkgeversbijdrage als de gemeentelijke tegemoetkoming zouden via de Belastingdienst moeten worden verstrekt, zo vinden zij. Op grond van een verklaring van de gemeente of UWV dat de aanvrager behoort tot een bijzondere doelgroep kan de Belastingdienst de volledige tegemoetkoming uitbetalen. De meest verregaande optie is dat de burger zelfs niet meer naar de gemeente toe hoeft te gaan voor deze verklaring. In dat geval moeten wel meer gegevens uitgewisseld worden tussen de Belastingdienst en UWV dan wel gemeente. Dat is geen makkelijk traject.

Integratie en bundeling

Zoals vermeld worden de administratieve lasten rond de kinderopvang met name als hoog ervaren vanwege de aanwezigheid van meerdere loketten. Ouders moeten nu vaak drie keer (grotendeels dezelfde) gegevens leveren. Tijdens de burgerpanels is daarom als reductiemogelijkheid voorgesteld om één centraal punt in te richten waaraan ouders één keer de van belang zijnde gegevens (het contract, het aantal opvanguren en de tarieven) moeten verstrekken. Dan kunnen de instanties die deze informatie nodig hebben (de Belastingdienst, de werkgevers, intermediairs en gemeente/UWV) die daar vandaan halen. Tevens is als suggestie geopperd dat de gegevens over de tarieven van opvangorganisaties in een centrale database worden opgeslagen. Dan hoeft de burger alleen maar te melden hoeveel uur opvang wordt afgenomen en bij welke organisatie.

Daarnaast zou het volgens enkele deelnemers aan de panels handig zijn als alle gevraagde informatie exact hetzelfde is: totaal bedragen per maand/jaar, wel/niet kopie contract, wel/niet kopie van de factuur. Nu moet er bijvoorbeeld aan de ene werkgever andere informatie (of op een andere wijze) worden gegeven dan aan de andere werkgever of aan de gemeente. Het zou prettig zijn als hiervoor één soort formulier wordt gebruikt. Ten slotte wordt het door een enkele deelnemer aan de burgerpanels als opvallend beschouwd dat het contract dat ouders afsluiten met de kinderopvangorganisaties voor vier jaar geldig is, terwijl het toch elk jaar opnieuw dient te worden aangevraagd.

Ondersteuning

Het digitaliseren van de aanvraag voor de kinderopvangtoeslag is op zich een goede ontwikkeling. Ondersteuning bij de aanvraag blijft voor veel ouders echter noodzakelijk. Op dit moment bieden vooral kinderopvangorganisaties, personeelsfunctionarissen, etc deze ondersteuning. Het kost de burger in eerste instantie veel moeite om te achterhalen welke procedures hij of zij moet doorlopen en waar hij of zij recht op heeft.

Het bieden van ondersteuning door kinderopvangorganisaties, gemeenten en/of werkgevers is volgens meerdere geïnterviewden noodzakelijk. Zeker voor de bijzondere doelgroepen is het elektronisch indienen van de aanvraag niet altijd een optie. Daarom wordt het niet meer kunnen beschikken over papieren versies van de aanvraagformulieren van de Belastingdienst door de brancheverenigingen in de kinderopvang betreurd. Een van de mogelijkheden om burgers (vooral die uit de bijzondere doelgroepen) te ondersteunen is het inrichten van informatiepunten voor de kinderopvangtoeslag, net zoals voor de huursubsidie en zorgtoeslag.

Bijlage 1 Overzicht geïnterviewde en geraadpleegde personen

• Ministerie van Financiën/Belastingdienst	dhr. D. Blansjaar
• Ministerie van Financiën/Belastingdienst	dhr. J. Bekker
• Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	mevr. M. van der Burg
• Boink	dhr. G. Jellesma
• Boink	mevr. B. Kersten
• UWV	dhr. J. Franquinet
• VNG	dhr. F. Rutjes
• MO-groep	dhr. E. Buitenhek
• Catalpa	dhr. P. Peters
• Kintent	dhr. O. Bakker
• Kintent	dhr. R. van Doorn
• Chikuba	mevr. Munnecom
• MIK	dhr. E. Boskamp
• SKOBI	mevr. C. Houtzager

Bijlage 2 Vragenlijsten deelonderzoeken

Administratieve lasten van burgers voor kinderopvang Telefonische vragenlijst kinderopvangorganisaties

Inleiding

Goedemorgen/ -middag. U spreekt met # van Research voor Beleid uit Leiden. Kunt u mij doorverbinden met de persoon binnen uw organisatie die verantwoordelijk is voor de planning en plaatsing?

Goedemorgen/ middag. U spreekt met # van Research voor Beleid uit Leiden. In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voeren wij een onderzoek uit naar administratieve lasten voor burgers in het kader van kinderopvang. Voor dit onderzoek wordt onder meer informatie ingewonnen bij ouders, werkgevers, gemeenten en de Belastingdienst.

Daarnaast vindt een telefonisch onderzoek plaats onder 50 kinderopvangorganisaties. Door middel van deze vragenlijst willen we inzicht krijgen in de informatieverplichtingen van ouders en de handelingen die zij moeten verrichten in het kader van de kinderopvang.

Kan ik u hierover enkele vragen stellen? Het duurt ongeveer 10 minuten.

A Informatie opvragen

De eerste vragen hebben betrekking op de informatieaanvraag van ouders en de eerste oriëntering op de kosten van de kinderopvang.

1. Wilt u door middel van een rangorde aangeven via welke kanalen uw organisatie informatie verstrekt aan (toekomstige) ouders? Het medium waarvan ouders het vaakst gebruik maken, geeft u het cijfer 1 en het kanaal dat het minst (of niet) wordt gebruikt krijgt het cijfer 6.

	Rangorde
Informatiepakket/brochure (schriftelijk)	
Telefoon	
Internetsite van onze organisatie	
Andere internetsite(s)	
Kennismakingsgesprek op kinderdagverblijf/bsso of met gastouder	
Ander kanaal, namelijk	

2. Biedt uw organisatie aan om samen met de ouders een berekening te maken van de netto kosten, dus de kosten die voor de ouders overblijven na aftrek van de eventuele tegemoetkomingen van de Belastingdienst, werkgevers, gemeente of UWV?
 - 1 ja
 - 2 nee
 - 5 weet ik niet
3. Wordt, indien gewenst, de aanvraag voor de tegemoetkoming van de Belastingdienst ook samen met de ouders ingevuld? (*Eng: in 2006 gaat het om de toeslag kinderopvang*)
 - 1 ja
 - 2 nee
 - 5 weet ik niet
4. Wordt, indien van toepassing, samen met de ouders ook de aanvraag voor de tegemoetkoming van de gemeente of UWV ingevuld?
 - 1 ja
 - 2 nee
 - 5 weet ik niet

B Contract en betaling

Alle volgende vragen hebben steeds betrekking op de situatie in 2005. Indien u een antwoord niet precies weet, verzoeken wij u een schatting te geven. U hoeft geen exacte cijfers op te zoeken. De eerstvolgende vragen gaan over het afsluiten van het contract en de betaling.

5. Stuurt uw organisatie met het contract standaard ook een kopie van het bewijs van registratie van de opvanglocatie bij de gemeente mee?
- 1 ja
2 nee
-5 weet ik niet
6. Moeten ouders een apart formulier invullen voor de betalingsmachtiging via automatische incasso of kruisen zij dit aan op het contract?
- 1 apart formulier
2 aankruisen op contract
3 ouders kunnen bij ons niet betalen via automatische incasso
4 anders, namelijk
-5 weet ik niet
7. Hoeveel procent van de ouders betaalt naar schatting via automatische incasso?
- 1 49% of minder
2 50-59%
3 60-69%
4 70-79%
5 80-89%
6 90-99%
7 100%
8 onbekend
8. Komt het voor dat uw organisatie de totale factuur naar een intermediair of bemiddelaar stuurt en zo ja, bij hoeveel procent? (*Het gaat dus niet om een deelfactuur voor het deel van de werkgeversbijdrage*)
- 1 nee, dat komt niet voor
2 4% of minder
3 5-9%
4 10-19%
5 20-29%
6 30% of meer
7 het percentage is onbekend
9. Zendt uw organisatie een jaaropgaaf van het totaal aantal afgenomen opvanguren over 2005 automatisch toe aan de ouders?
- 1 ja
2 nee, ouders kunnen deze jaaropgaaf wel bij ons opvragen
-5 weet ik niet
10. De tarieven van kinderopvangorganisaties kunnen per kalenderjaar wijzigen. Heeft uw organisatie bij ingang van 2006 voor bestaande klanten nieuwe contracten opgesteld of een nieuw plaatsingsaanbod gedaan?
- 1 ja, wij hebben een nieuw contract of aanbod opgestuurd, dat de ouders moesten ondertekenen en terugsturen
2 nee, wij stuurden ouders ter kennisgeving een overzicht van de nieuwe tarieven en het aantal geplaatste dagdelen (*ouders hoefden deze niet te retourneren*)
3 nee, want we hebben de tarieven niet gewijzigd
4 anders, namelijk

C Wijzigingen

Het volgende blok vragen heeft betrekking op wijzigingen die zich voor kunnen doen in de kinderopvang of thuissituatie van ouders.

11. Welke wijzigingen in de thuissituatie moeten door de ouders aan u worden doorgegeven?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 verandering in de samenstelling van het huishouden
2 verandering van de werk- of uitkeringssituatie
3 verandering van het inkomen
4 verandering in de bijdrage voor kinderopvang van de werkgever(s)
5 verandering van intermediair of bemiddelaar
6 anders, namelijk
7 geen van bovenstaande → ga naar vraag 13

12. Op welke wijze dient de ouder deze wijzigingen aan uw organisatie door te geven?

Meerdere antwoorden mogelijk

- 1 schriftelijk via een wijzigingsformulier
- 2 schriftelijk per brief
- 3 per e-mail
- 4 telefonisch
- 5 mondeling, persoonlijk
- 6 internet
- 7 anders, namelijk

13. Stel dat de behoefte van de ouders aan kinderopvang wijzigt, bijvoorbeeld als zij meer of minder opvanguren wensen vanwege hun werkzaamheden dan wel opvang op een andere dag of locatie. Op welke wijze dienen ouders een verzoek om dit soort wijzigingen aan uw organisatie door te geven? **Meerdere antwoorden mogelijk.**

- 1 schriftelijk via een mutatieformulier (op papier)
- 2 schriftelijk per brief
- 3 per e-mail
- 4 telefonisch
- 5 mondeling, persoonlijk
- 6 via (een mutatieformulier op) internet
- 7 anders, namelijk

14. Kunt u een schatting geven van het percentage ouders waarvoor in de loop van 2005 een nieuw contract is opgesteld, vanwege wijzigingen in het gebruik van kinderopvang, zoals het aantal uren, andere dagen, andere locatie of overgang naar andere opvangsoort? *(Het gaat dus niet om contracten met geheel nieuwe klanten, maar om wijzigingen in lopende contracten)*

- 1 5% of minder
- 2 6-9%
- 3 10-19%
- 4 20-29%
- 5 30% of meer
- 6 onbekend

15. Op welke wijze dienen ouders het contract op te zeggen? *Het gaat om ouders die het contract met uw organisatie, om wat voor reden dan ook, tussentijds willen beëindigen.* **Meerdere antwoorden mogelijk.**

- 1 schriftelijk via een mutatieformulier
- 2 schriftelijk per brief
- 3 per e-mail
- 4 telefonisch
- 5 mondeling, persoonlijk
- 6 internet
- 7 anders, namelijk

16. Kunt u een schatting geven van het percentage ouders die hun contract in 2005 hebben opgezegd?

- 1 0%
- 2 1-2%
- 3 3-5%
- 4 6-10%
- 5 11% of meer
- 6 onbekend

D Wachlijsten en overige handelingen

Behalve middels contracten en facturen kunnen er ook nog andere contactmomenten zijn tussen uw organisatie en de ouders, bijvoorbeeld over de wachtlijst of bij klachten. Daarover gaan de volgende vragen.

17. Hoe vaak per jaar worden ouders op de wachtlijst gevraagd of zij nog steeds in aanmerking willen komen voor plaatsing?

- 1 niet → **ga naar vraag 20**
- 2 een keer
- 3 twee of drie keer
- 4 vier keer of vaker
- 5 onbekend

18. Op wat voor manier wordt dit gevraagd? **Meerdere antwoorden mogelijk.**

- 1 schriftelijk (via antwoordstrook)
- 2 telefonisch
- 3 via e-mail
- 4 anders, namelijk

19. Kunt u (ongeveer) aangeven hoeveel huishoudens in 2005 zijn gevraagd of zij nog in aanmerking willen komen voor plaatsing op bijvoorbeeld een andere dag, locatie of opvangsoort?

- 1 onbekend

..... huishoudens

20. Hoeveel klachten zijn er in 2005 ingediend? *We bedoelen hiermee geen mondelinge klachten die in onderling overleg tussen ouders en het kinderdagverblijf/gastouder zijn opgelost maar formele klachten.*

- 1 geen
- 2 een
- 3 twee tot vijf
- 4 zes of meer
- 5 onbekend

E Alleen aan gastouderopvang (EDP: let op!)

21. Ouders die gebruik (wensen te) maken van gastouderopvang hebben vaak zowel te maken met de gastouder als met het gastouderbureau. Met wie hebben ouders contact als het gaat om de volgende activiteiten?
Meerdere antwoorden mogelijk

	gastouder	gastouderbureau
Informatie inwinnen	☐	☐
Inschrijven/aanmelden	☐	☐
Contract afsluiten	☐	☐
Factuur ontvangen	☐	☐
Factuur betalen	☐	☐
Administratieve wijzigingen doorgeven zoals een ander adres of werkgever	☐	☐
Wijzigingen doorgeven zoals uitbreiding/afname van het aantal opvanguren per kind	☐	☐
Wijzigingen doorgeven zoals uitbreiding aantal uren door opvang van een extra kind	☐	☐
Wijzigingen doorgeven zoals andere dagen opvang	☐	☐
Jaaropgave ontvangen van het totaal aantal afgenomen uren	☐	☐
Klacht indienen	☐	☐

F Tot slot

Tot slot heb ik nog twee laatste vragen voor u.

22. Zijn er in 2006 veranderingen opgetreden in de informatieverplichtingen of handelingen van ouders, bijvoorbeeld in formulieren of procedures die uw organisatie hanteert, vergeleken met de situatie in 2005?

1 nee
2 ja, namelijk

.....
.....
.....

23. Heeft u ten slotte nog suggesties om de administratieve lasten voor ouders in het kader van kinderopvang omlaag te brengen?

1 nee
2 ja, namelijk

.....
.....
.....

24. Wilt u de digitale samenvatting van de onderzoeksresultaten ontvangen?

1 ja
2 nee → **ga naar einde vragenlijst**

25. Wat is uw e-mailadres?

.....

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor uw medewerking en een prettige dag!**

Administratieve lasten van burgers voor kinderopvang

Telefonische vragenlijst werkgevers

Inleiding

Goedemorgen/ -middag. U spreekt met # van Research voor Beleid uit Leiden. Kunt u mij doorverbinden met de persoon binnen uw organisatie die verantwoordelijk is voor personeelszaken?

Goedemorgen/ middag. U spreekt met # van Research voor Beleid uit Leiden. In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voeren wij een onderzoek uit naar administratieve lasten voor burgers in het kader van kinderopvang. Voor dit onderzoek wordt onder meer informatie ingewonnen bij kinderopvangorganisaties, ouders, gemeenten en de Belastingdienst.

Daarnaast wordt een telefonische enquête gehouden onder 150 bedrijven en instellingen in Nederland, die een bijdrage geven in de kosten voor kinderopvang. Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de informatieverplichtingen van werknemers en de handelingen die zij moeten verrichten om in aanmerking te komen voor de werkgeversbijdrage.

A Informatie over de regeling en werkgeversbijdrage

1. Vorig jaar heeft uw bedrijf of instelling meegewerkt aan een onderzoek naar de werkgeversbijdrage voor kinderopvang. Wij zouden het op prijs stellen als u ook uw medewerking wilt verlenen aan dit onderzoek naar *de procedure* om in aanmerking te komen voor deze bijdrage. Mag ik u hierover enkele vragen stellen? Het duurt ongeveer 8 minuten.
 - 1 ja
 - 2 nee, ik wil niet aan dit onderzoek meewerken → **ga naar einde vragenlijst**

De eerste vragen gaan over de mogelijkheden binnen uw bedrijf of instelling om een bijdrage te krijgen in de kosten voor kinderopvang en de manieren waarop werknemers hierover informatie kunnen inwinnen. De vragen hebben betrekking op de situatie in 2005.

2. Klopt het dat werknemers van uw bedrijf of instelling een werkgeversbijdrage in de kosten voor kinderopvang kunnen krijgen?
 - 1 ja
 - 2 nee → **ga naar einde vragenlijst**
3. Hoeveel werknemers hebben in 2005 een werkgeversbijdrage ontvangen? Indien u het niet precies weet, kunt u dan een schatting maken?
 - 1 geen
..... aantal werknemers
 - 5 weet ik niet
4. Wie verzorgt de betaling van de werkgeversbijdrage voor kinderopvang aan de werknemer?
 - 1 het bedrijf/instelling zelf
 - 2 een sectorfonds of CAO-fonds
 - 3 een intermediair of bemiddelingsorganisatie
 - 4 een administratiekantoor
 - 5 anders, namelijk
 - 5 weet ik niet, niet van toepassing

5. Op welke wijze is de informatie over de werkgeversbijdrage voor kinderopvang in uw organisatie vastgelegd? **Meerdere antwoorden mogelijk**
- 1 in de CAO
 - 2 in een personeelshandboek of –nota
 - 3 in de arbeidsvoorwaarden bij het contract van de werknemer
 - 4 op een andere wijze, namelijk
 - 5 niet, de regeling is informeel
 - 5 weet ik niet

B Procedure voor het aanvragen van de werkgeversbijdrage

De volgende vragen gaan over de procedure voor het aanvragen van de werkgeversbijdrage voor kinderopvang door werknemers van uw bedrijf of instelling.

6. Stel dat een werknemer van uw organisatie in aanmerking wil komen voor de werkgeversbijdrage in de kosten van kinderopvang. Op welke wijze moet de werknemer dit verzoek indienen?
Meerdere antwoorden mogelijk.
- 1 via een aanvraagformulier van het bedrijf/instelling zelf
 - 2 via een aanvraagformulier van de intermediair of het sectorfonds
 - 3 via een schriftelijk verzoek per e-mail of op papier
 - 4 via het opsturen van het contract met de organisatie en/of een factuur
 - 5 mondeling (telefonisch of persoonlijk) → **ga naar vraag 8**
 - 6 anders, namelijk
7. Wordt het schriftelijk verzoek om een bijdrage van de werkgever nog persoonlijk besproken met de werknemer?
- 1 ja, vrijwel altijd
 - 2 ja, in sommige situaties
 - 3 nee
 - 5 weet ik niet

C Benodigde bewijsstukken

Om in aanmerking te komen voor de werkgeversbijdrage, moeten werknemers mogelijk één of meerdere bewijsstukken bij de aanvraag voegen. De volgende vragen gaan over de bewijsstukken die uw organisatie vraagt van de werknemer. Indien er in 2005 geen verzoek is ingediend, wilt u dan steeds van een hypothetische situatie uitgaan?

8. Moet de werknemer een kopie van het contract met de kinderopvangorganisatie inleveren, om in aanmerking te komen voor de werkgeversbijdrage?
- 1 ja
 - 2 nee
 - 5 weet ik niet
9. Dient de werknemer de originele of een kopie van de factuur/rekening in te leveren?
- 1 ja, werknemers mogen een kopie inleveren
 - 2 ja, werknemers dienen de originele factuur in te leveren
 - 3 nee → **ga naar vraag 12**
 - 5 weet ik niet → **ga naar vraag 12**
10. Is dat eenmalig of elke maand?
- 1 eenmalig → **ga naar vraag 12**
 - 2 elke maand
 - 5 weet ik niet → **ga naar vraag 12**

11. Moet de werknemer naast de factuur ook een declaratieformulier invullen?
- 1 ja
 - 2 nee
12. Dient de werknemer een kopie van het bewijs van opname van de kinderopvangorganisatie in het gemeentelijk register mee te sturen?
- 1 ja, voor zowel dagopvang, buitenschoolse opvang als gastouderopvang
 - 2 ja, alleen voor gastouderopvang
 - 3 nee
 - 5 weet ik niet
13. Indien de werkgever van de partner niet, of minder dan 1/6 deel betaalt, vult u dan de bijdrage aan tot 1/3 deel van de totale opvangkosten?
- 1 ja
 - 2 nee → ga naar vraag 15
 - 5 weet ik niet → ga naar vraag 15
14. Moet de werknemer in dat geval een verklaring opvragen bij de werkgever van de partner?
- 1 ja
 - 2 nee
 - 5 weet ik niet
15. Dienen werknemers van uw bedrijf/instelling, die een bijdrage voor kinderopvang ontvangen, achteraf een kopie van de jaaropgave van de kinderopvangorganisatie in te leveren? *Dat wil zeggen een overzicht van de totaal afgenomen uren kinderopvang in het afgelopen jaar, dus bijvoorbeeld in het begin van 2006 over de afgenomen uren in 2005.*
- 1 ja
 - 2 nee
 - 3 werknemers dienen het origineel van de jaaropgave in te leveren!
 - 5 weet ik niet

D Doorgeven van wijzigingen

In de opvang van een kind kunnen zich verscheidene wijzigingen voordoen. We gaan er bij de volgende vragen vanuit dat deze veranderingen geen gevolgen hebben voor het aantal uren of dagen dat de werknemer in uw bedrijf of instelling werkt, dus dat het arbeidscontract hetzelfde blijft.

16. Welke wijzigingen moet de werknemer aan u doorgegeven?
- Meerdere antwoorden mogelijk**
- 1 verandering van werk- of uitkeringssituatie van de partner
 - 2 verandering van inkomen van de partner
 - 3 verandering in de bijdrage voor kinderopvang van de werkgever van de partner
 - 4 verandering in de dag(en) van de opvang, zonder dat het aantal uren verandert
 - 5 verandering van locatie van de opvang
 - 6 verandering van het soort opvang (dagopvang, bso of gastouder)
 - 7 incidenteel gebruik van extra uren opvang
 - 8 anders, namelijk
 - 9 geen van bovenstaande → ga naar vraag 18
17. Op welke wijze dient de werknemer deze wijzigingen aan uw bedrijf/instelling door te geven?
- Meerdere antwoorden mogelijk**
- 1 schriftelijk via een wijzigingsformulier
 - 2 schriftelijk per brief
 - 3 schriftelijk per e-mail
 - 4 telefonisch
 - 5 mondeling, persoonlijk
 - 6 anders, namelijk

18. Stel dat het contract van uw werknemer met de kinderopvangorganisatie wijzigt, bijvoorbeeld omdat meer of minder uren opvang worden afgenomen (*Enq: bijvoorbeeld door opvang van een extra kind of omdat een of meerdere kinderen niet meer naar kinderopvang gaan*). Dient de werknemer hiervan bij uw bedrijf of instelling dan een bewijs in te leveren? **Meerdere antwoorden mogelijk.**

- 1 ja, het nieuwe contract
- 2 ja, de eerstvolgende gewijzigde factuur
- 3 nee
- 5 weet ik niet

19. Zijn er in 2006 veranderingen opgetreden in de procedure voor het aanvragen van de bijdrage binnen uw organisatie, vergeleken met de situatie aan het begin van 2005? *Dit kan bijvoorbeeld zijn in het aanvraagformulier, in de werkwijze, in de vereiste bewijsstukken of in de frequentie.*

- 1 nee
- 2 ja, namelijk

.....

.....

.....

.....

20. Heeft u nog opmerkingen over administratieve handelingen, die ouders moeten verrichten om in aanmerking te komen voor de werkgeversbijdrage, die nog niet aan bod zijn gekomen?

- 1 nee
- 2 ja, namelijk

.....

.....

.....

.....

21. Heeft u ten slotte nog suggesties om de administratieve lasten voor ouders in het kader van kinderopvang omlaag te brengen?

- 1 nee
- 2 ja, namelijk

.....

.....

.....

.....

22. Wilt u de digitale samenvatting van de onderzoeksresultaten ontvangen?

- 3 ja
- 4 nee → **ga naar einde vragenlijst**

23. Wat is uw e-mailadres?

.....

**Dit is het einde van de vragenlijst.
Hartelijk dank voor uw medewerking en een prettige dag!**

Bijlage 3 Burgerpanels

Opzet burgerpanels

Er zijn drie burgerpanels gehouden, op respectievelijk 13 en 14 maart 2006 en 18 mei 2006. De panels vonden plaats op het kantoor van Research voor Beleid in Leiden. Om deelnemers aan de burgerpanels te werven zijn verschillende methoden ingezet. Er is allereerst contact gelegd met Boink. Zij hebben een oproep op hun website geplaatst en een email gestuurd aan een deel van hun leden. Een grote opvangorganisatie in Leiden is benaderd met de vraag of we op enkele vestigingen posters en flyers mochten ophangen. De gemeente Leiden is benaderd en heeft namens het onderzoeksbureau een brief gestuurd aan 200 personen uit bijzondere doelgroepen. Er is een oproep geplaatst op de interne websites van Research voor Beleid en EIM om te vragen of de medewerkers nog vrienden of familie hadden die wilden meewerken. Ten slotte is (voor de eerste twee panels) ook nog gebruik gemaakt van een panel van ouders met kinderen tot 12 jaar van Panelclix. Uiteindelijk hebben 16 personen deelgenomen aan de drie panels. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze deelnemers aan het burgerpanel niet een representatieve afspiegeling vormen van de populatie die gebruik maakt van reguliere kinderopvang.

Enige achtergrond over de deelnemers:

- 1 deelnemer was studierend, en kreeg daarom vergoeding in de kosten van kinderopvang van gemeente. Zij heeft voor 2005 en 2006 een tegemoetkoming bij de Belastingdienst aangevraagd. Verder had zij een toeslagpartner met een werkgever, die eveneens een bijdrage leverde aan de kosten van kinderopvang.
- 1 deelnemer had een uitkering van de gemeente en heeft voor 2005 en 2006 een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang bij de Belastingdienst aangevraagd.
- 1 deelnemer kreeg een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang van de gemeente. Haar man zat in de WAO en kreeg een uitkering van UWV en was om medische redenen niet in staat om voor de kinderen te zorgen. Dit is de reden dat zij op medische indicatie in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van de gemeente. Zij kwamen niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang van de Belastingdienst.
- 1 deelnemer had voor 2005 en 2006 een tegemoetkoming aangevraagd bij de Belastingdienst. Zij had wel een werkgever, maar had een slechte ervaring met het aanvragen van een bijdrage van de werkgever en wilde dit daarom niet meer doen.
- 1 deelnemer vroeg alleen tegemoetkoming aan bij de Belastingdienst. Haar werkgever was onlangs failliet verklaard.
- 1 deelnemer had in 2005 geen tegemoetkoming bij de Belastingdienst aangevraagd maar wel voor 2006. Zij had zelf met de gemeente te maken (als student) en daarnaast met de werkgever van de partner.
- 1 deelnemer was zelf werknemer en de partner had door promotie/studie met de gemeente te maken. Hij had bij de Belastingdienst zowel de voorlopige tegemoetkoming aangevraagd als definitieve jaaropgave gedaan.
- 1 deelnemer heeft alleen met haar eigen werkgever en de Belastingdienst te maken. De werkgever van de partner betaalde niet mee.
- 1 deelnemer was in de helft van 2005 verhuisd. Doordat niet meteen plaats was op de gewenste crèche, veel gewisseld en ook tegelijkertijd 2 crèches gehad. Deze deelnemer had met 1 betalende werkgever te maken, die een intermediair had ingeschakeld.

- 1 deelnemer heeft te maken met 2 werkgevers. Via de werkgever van de partner hebben ze te maken met een intermediair.
- 1 deelnemer heeft alleen te maken 1 (betalende) werkgever en de Belastingdienst.
- Een andere respondent heeft wel 2 betalende werkgevers. Met 1 intermediair die de bijdrage voor het kind op een kinderdagverblijf voor 2 werkgevers regelt en voor het kind op bso namens 1 werkgever.
- 1 deelnemer heeft ook 2 betalende werkgevers, van wie 1 via een intermediair.
- 1 deelnemer heeft 2 betalende werkgevers, van wie 1 bijdrage via intermediair loopt.
- Bij een andere deelnemer is de eerste 3 maanden van 2005 een gedeelte vergoed door de gemeente. Daarnaast betaalt 1 werkgever.
- De laatste deelnemer heeft 2 betalende werkgevers.

Onderwerpen burgerpanels

In de panels is in eerste instantie gefocust op specifieke, nog ontbrekende gegevens over de tijdsbesteding en out-of-pocket kosten. Per instantie (waar de betreffende respondent mee te maken had) is onder meer gevraagd op welke wijze de tegemoetkoming of bijdrage is aangevraagd, welke bewijsstukken nodig waren en hoe lang over het invullen van het aanvraagformulier en het verzamelen van de bewijsstukken is gedaan. Indien van toepassing is eveneens informatie gevraagd over het doorgeven van wijzigingen en de bijbehorende tijdsbesteding. In de tweede helft van de panels is ten slotte breder ingegaan op de ervaringen van burgers en de eventuele verbeteringsuggesties.

Bijlage 4 Administratieve lasten vanuit kinderopvangorganisatie

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op administratieve lasten voor burgers vanuit de kinderopvangorganisatie. Dit houdt in de administratieve lasten die burgers kwijt zijn met bijvoorbeeld het aanvragen van de offerte, het afsluiten van het contract en de betaling van de factuur. In de tabellenbijlage zijn de administratieve lasten vanuit de kinderopvangorganisatie gedetailleerder weergegeven. De daarin vermelde informatieverplichtingen, bijbehorende handelingen, aantallen en frequenties zijn tot stand gekomen door enerzijds bestudering van de wet- en regelgeving en brochures en anderzijds door persoonlijke interviews met de brancheverenigingen en Boink (de belangenvereniging van de ouders). Tevens heeft een telefonisch onderzoek plaatsgevonden onder 50 kinderopvanginstanties. Dit onderzoek had vooral betrekking over de gehanteerde procedures. De informatie met betrekking tot tijdsbesteding en kosten is voor een groot deel afkomstig van de burgerpanels.

Proces bij kinderopvangorganisaties

De voornaamste manier waarop naar kinderopvang wordt gezocht is het (digitale) telefoonboek. Daarnaast vormen vooral mond-tot-mond reclame (vrienden, collega's die ook kinderen hebben) en internet (van de organisaties, gemeente) belangrijke bronnen. Vaak vragen ouders telefonisch informatie aan bij meerdere kinderopvangorganisaties.

Indien de burger interesse heeft in een bepaalde opvangorganisatie dan wordt vaak een (schriftelijk) informatiepakket toegestuurd. In veel gevallen maken de ouders hun keuze vervolgens kenbaar via het invullen van een aanvraagformulier. De meerderheid van de kinderopvangorganisaties (70%) biedt ouders aan om een berekening te maken van de nettokosten, dus de kosten die voor de ouders overblijven na aftrek van de eventuele tegemoetkomingen van de Belastingdienst, werkgevers, gemeente of UWV.

Indien er plaats is wordt de ouders een aanbod gedaan en vervolgens een contract toegestuurd. Deze moet men ondertekenen en terugsturen. Bij circa 30% van de opvangorganisaties biedt het contract ook de mogelijkheid om via automatische incasso te betalen en kan men hierop het rekeningnummer invullen. In de overige gevallen moet een apart machtigingsformulier worden ingevuld. Tevens wordt door sommige opvangorganisaties aangeboden om de bijdrage van de werkgever en het Rijk voor de ouders te innen. Zij krijgen dan alleen een factuur voor het netto deel van de kosten.

In 2005 moesten alle ouders (dus niet alleen de 'nieuwe' ouders maar ook ouders die eind 2004 al gebruik maakten van kinderopvang) een contract afsluiten met de opvangorganisatie. Deze verplichting vloeide voort uit artikel 52 van de Wet kinderopvang. In principe gaat het hier om eenmalige, initiële administratieve lasten voor ouders. Bij wijzigingen die van invloed zijn op de kosten (dat wil zeggen veranderingen in het soort opvang, aantal uren, extra kind) dient een nieuw contract te worden afgesloten.

Totaal administratieve lasten vanuit de kinderopvangorganisatie volgens brede definitie

De administratieve lasten voor de burger vanuit de kinderopvangorganisatie vallen uiteen in enerzijds *formele* (strikt volgens de definitie van de door BZK ontwikkelde systematiek) en anderzijds *niet-formele* verplichtingen (die indirect uit de wet voortvloeien) verplichtingen. Een ander onderscheid dat gemaakt kan worden is in de *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en de *structurele* verplichtingen die jaarlijks terug keren. In tabel B4.1 zijn de totale administratieve lasten weergegeven.

Tabel B4.1 Totaal administratieve lasten vanuit kinderopvangorganisatie

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	155.531	77.765	-50,0%
	Kosten	€ 115.877	€ 57.939	-50,0%
Breed (totaal)	Tijd	877.963	701.965	-20,0%
	Kosten	€ 267.612	€ 160.067	-40,2%

De verplichtingen vanuit de kinderopvangorganisatie zijn voornamelijk niet-formeel. Alleen het afsluiten van een contract is tot de formele administratieve lasten gerekend, omdat dit direct uit de wet volgt. De initiële administratieve lasten (volgens de brede definitie) vanuit de opvangorganisatie zijn in totaal geraamd op circa 870.000 uur en € 265.000 aan out-of-pocket kosten.

In onderstaande tabel zijn de totale initiële administratieve lasten (formeel én niet-formeel) voor zes groepen informatieverplichtingen samengevat.

Tabel B4.2 Totaal administratieve lasten vanuit kinderopvangorganisatie (peildatum 2005) volgens de brede definitie

	Administratieve lasten		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Informatie en offerte aanvragen	177.370	€ 134.439	258.366
Contract afsluiten	155.531	€ 115.877	258.366
Factuur/betaling	516.732	€ 0	258.366
Wijzigingen doorgeven	18.559	€ 11.487	51.673
Beëindiging contract	8.449	€ 5.441	23.253
Klacht indienen	1.323	€ 368	750
Totaal	877.963	€ 267.612	

In de totale administratieve lasten vanuit de opvanginstantie neemt (de betaling van) de factuur voor ouders de meeste tijd in beslag. Dit komt met name omdat dit een handeling betreft die met een hoge frequentie moet worden verricht (elke maand). Verderop wordt hier verder op ingegaan. Ook indien de administratieve lasten per persoon worden bekeken dan blijkt dat met de handelingen omtrent (de betaling van) de factuur jaarlijks de meeste tijd is gemoeid (gemiddeld bijna 2 uur). Het afsluiten van een contract met de opvangorganisatie kost de burger gemiddeld 0,9 uur.

Nadere toelichting administratieve lasten vanuit de kinderopvangorganisatie

De grootste tijdsbesteding voor de burger is gelegen in de betaling van de factuur, ook al betalen veel ouders (75%) via automatische incasso. De hoge administratieve lasten voor deze informatieverplichting worden met name veroorzaakt door het grote aantal huishoudens dat hiermee te maken heeft en de hoge frequentie (elke maand). Het controleren en archiveren van de factuur kost de burger tijd, ook al hoeft de rekening zelf niet altijd betaald te worden.

In de eerste fase kost vooral het bellen met de kinderopvanginstantie de burger veel tijd. Ouders bellen met de opvangorganisatie om informatie in te winnen over de procedure (voor het afsluiten van het contract) en de kostensystematiek in het algemeen. Doordat in 2005 de Wet kinderopvang en daarin geformuleerde kostensystematiek geheel nieuw was, hadden veel ouders hier vragen over. In de meeste gevallen richtten zij zich met hun vragen tot de kinderopvangorganisaties, die soms speciale telefonische helpdesks hadden ingericht. Een deel van de totale administratieve lasten voor burgers vanuit de opvangorganisaties vloeien dus voort uit eenmalige, initiële verplichtingen.

De voornaamste out-of-pocket kosten (vanuit de kinderopvangorganisatie) voor de burger zijn gelegen in het kopiëren en terugsturen van het contract.

De informatieverplichtingen en handelingen voor ouders die gebruik maken van gastouderopvang verschillen niet veel van de handelingen voor de overige soorten opvang. Wel hebben zij soms dubbele handelingen te verrichten als het gaat om informatie inwinnen, het wijzigen van het aantal uren opvang of opvang op andere dagen. Bij deze activiteiten hebben ouders soms zowel met het gastouderbureau als met de gastouder zelf te maken.

Aannames

Hieronder wordt beschreven welke aannames zijn gedaan en welke percentages zijn gehanteerd bij het berekenen van de administratieve lasten vanuit de kinderopvangorganisatie.

Bij informatie en offerte opvragen:

- Op grond van gegevens van de Belastingdienst over 2005 en de aannames dat 7% de tegemoetkoming van het Rijk achteraf aanvraagt en 2% van de huishoudens helemaal niet, betekent dat naar schatting in totaal 258.366 huishoudens gebruik maken van kinderopvang.
- Het percentage 'nieuwe' ouders is geschat op 25%. Dat percentage wordt door het Ministerie van SZW ook gehanteerd in het ramingsmodel.
- 65% van deze nieuwe ouders kijkt op de internetsite voor info over kostensystematiek, zo blijkt uit het deelonderzoek onder kinderopvangorganisaties.
- Uit de interviews is gebleken dat in enkele gevallen de gegevens van de ouders al tijdens eerste telefoongesprek worden gevraagd. Daarom is inschatting dat 95% (van de 'nieuwe' ouders) het aanvraagformulier invult.
- Uit deelonderzoek blijkt dat 50% van de werknemers een bewijs van registratie moet opvragen. Aangenomen wordt dat 30% dit bij de kinderopvanginstantie doet en de rest (70%) bij de gemeente.
- Uit een e-mail van de branchevereniging blijkt dat bij dagopvang naar schatting 10% op een wachtlijst staat en 25% bij buitenschoolse opvang.

- Uit deelonderzoek blijkt dat de meeste ouders die op een wachtlijst staan telefonisch dienen te reageren op een eventuele oproep. Verder wordt aangenomen dat, indien de ouders een antwoordstrookje terug moeten sturen, gebruik wordt gemaakt van een antwoordnummer.

Bij het afsluiten van het contract en de betaling van de factuur:

- Omdat na mutaties vaak ook weer een nieuw contract moet worden afgesloten, is 1,15 als frequentie genomen. Naar schatting heeft circa 20% van de huishoudens met wijzigingen te maken. Deze zijn naar verwachting niet allemaal zo relevant dat een nieuw contract nodig is (alleen bij wijziging van het aantal uren, soort opvang, etc). Daarom is 15% genomen.
- De meeste ouders maken een kopie van het ondertekende contract dat zij terug sturen (wordt bevestigd in de burgerpanels). Het kan voorkomen dat de opvangorganisatie het contract reeds in tweevoud heeft opgestuurd. Daarom is in overleg met het Ministerie van SZW 60% genomen in plaats van 100%.
- Circa 75% van de ouders besluit via automatische incasso te betalen, zo blijkt uit interviews en deelonderzoek. Uit het deelonderzoek komt naar voren dat 70% van deze groep een apart machtigingsformulier moet invullen naast het contract om dit te regelen.
- De 25% van de ouders die niet via automatische incasso betaalt moet iedere maand de factuur nog zelf betalen.
- Uit het deelonderzoek blijkt dat de jaaropgaaf meestal automatisch wordt toegezonden door de opvangorganisatie (80%). Soms dienen ouders hier zelf om te vragen.

Bij wijzigingen, beëindiging contract en klachten:

- Het percentage wijzigingen wordt geschat op 20%. Uit het deelonderzoek komt naar voren dat bij een kwart van de organisaties voor 6 tot 9% van de ouders een nieuw contract is opgesteld en dat bij eveneens een kwart dit percentage 30% of meer bedraagt.
- De verdeling van de verschillende methoden waarop men wijzigingen dient door te geven komt uit deelonderzoek.
- De tijdsbesteding voor het doorgeven van wijzigingen is gebaseerd op informatie uit de panels en een inschatting van de onderzoekers.
- Uit het deelonderzoek blijkt dat in 2005 circa 9% van de huishoudens hun contract zelf hebben opgezegd.
- Op basis van de interviews met de brancheverenigingen en Boink wordt ingeschat dat er in 2005 circa 750 formele klachten zijn ingediend.

Ontwikkelingen na 2005 en structurele lasten

- Het bellen met de opvangorganisatie om informatie in te winnen over de inschrijfprocedure geldt in 2007 alleen nog voor 'nieuwe' gebruikers (25%).
- Het afsluiten van een contract geldt in 2007 in principe ook alleen nog voor 'nieuwe' gebruikers (25%). Uit het deelonderzoek blijkt echter dat circa 40% van de organisaties voor 2006 nieuwe contracten heeft opgesteld (op basis van de nieuwe tarieven) die alle ouders moesten ondertekenen. Daarom is voor de structurele AL uitgegaan van 50% van de huishoudens.

Bijlage 5 Administratieve lasten vanuit werkgevers en intermediairs

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op de administratieve lasten voor burgers vanuit de werkgevers en intermediairs. Dit houdt in de administratieve lasten die burgers kwijt zijn met het aanvragen van de werkgeversbijdrage en het voldoen aan de hiervoor vereiste bewijslasten. In de tabellen-bijlage zijn de administratieve lasten vanuit de werkgever en intermediair gedetailleerder weergegeven. De daarin vermelde informatieverplichtingen, bijbehorende handelingen, aantallen en frequenties zijn in eerste instantie tot stand gekomen door onder meer bestudering van de wet- en regelgeving en brochures en door persoonlijke interviews met het Ministerie van SZW en Boink (de belangenvereniging van de ouders). Daarnaast heeft een telefonisch onderzoek plaatsgevonden onder 150 werkgevers en 10 intermediairs. Dit onderzoek had vooral betrekking over de gehanteerde procedures en hoeveel werknemers een bepaalde handeling moeten verrichten. De informatie met betrekking tot tijdsbesteding en kosten is voor een groot deel afkomstig van de burgerpanels.

Proces bij werkgevers en intermediairs

De wet veronderstelt dat de werkgevers van beide ouders elk een zesde deel van de kosten voor kinderopvang vergoeden: dat wil zeggen samen een derde deel van de totale kosten voor hun rekening nemen. De Wet kinderopvang verplicht werkgevers niet tot een bijdrage. Werkgevers en werknemers moeten zelf afspraken maken over de werkgeversbijdrage¹².

De bijdrage van de werkgever is alleen onbelast wanneer gebruik wordt gemaakt van een geregistreerde kinderopvangorganisatie¹³. De bijdrage van de werkgevers is belastingvrij ongeacht de hoogte van de uurprijs. De werkgever mag zelf bepalen hoe hij of zij administreert dat zij (tot) een zesde deel van de kosten vergoedt. In veel gevallen wordt gebruik gemaakt van de door de opvangorganisatie aan de werknemer verstrekte facturen (90%) en/of een verstrekte jaaropgave (40%).

Indien wijzigingen zijn opgetreden in het aantal uren opvang of de tarieven dan willen vrijwel alle werkgevers hier graag een bewijs van zien, in de vorm van het nieuwe contract (46%) of de eerstvolgende, gewijzigde factuur (49%).

Werkgevers kunnen de regeling voor de bijdrage kinderopvang hebben uitbesteed aan een intermediair. Met de Wet kinderopvang behoort de bemiddeling en plaatsing van kinderen niet meer tot de (standaard) activiteiten van de intermediairs. In veel gevallen beperkt de dienstverlening zich tot de afhandeling van de financiële administratie.

¹² We zijn er vanuit gegaan dat iedereen die recht heeft op een werkgeversbijdrage, deze ook aanvraagt.

¹³ Er zijn wel enige verplichtingen voor de werkgever als hij of zij meer wil vergoeden dan 1/6 deel van de kosten (bijvoorbeeld omdat er geen partner is of deze krijgt geen of onvoldoende vergoeding van de werkgever). In dat geval mag een bedrijf of instelling namelijk de bijdrage (belastingvrij) aanvullen tot eenderde deel van de kosten voor kinderopvang. Dan moet de werkgever wel beschikken over een verklaring van de werknemer in zijn administratie, waaruit blijkt dat de partner geen vergoeding voor kinderopvang krijgt of voor minder dan een zesde deel.

Totaal administratieve lasten vanuit werkgevers en intermediairs volgens brede definitie

De administratieve lasten vanuit werkgevers behoren niet tot de formele verplichtingen volgens de strikte definitie van de systematiek. De verplichtingen vloeien indirect uit de wet voort. Wel kunnen *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en *structurele* verplichtingen (die jaarlijks terug keren) worden onderscheiden. In tabel B5.1 zijn de totale administratieve lasten weergegeven.

Tabel B5.1 Totaal administratieve lasten vanuit werkgevers

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	nvt	nvt	
	Kosten	nvt	nvt	
Breed (totaal)	Tijd	745.902	597.940	-19,8%
	Kosten	€ 0	€ 0	0,0%

De initiële administratieve lasten vanuit de werkgever(s) zijn in totaal geraamd op ruim 740.000 uur en geen out-of-pocket kosten. Er zijn geen out-of-pocket kosten gerekend omdat wordt aangenomen dat werknemers bijvoorbeeld voor het maken van de benodigde kopieën van de factuur van de opvangorganisatie niet naar een supermarkt gaan maar dit op hun werk zullen doen. Tevens wordt aangenomen dat werknemers bijvoorbeeld het aanvraagformulier niet hoeven op te sturen maar meenemen naar het werk en daar ter plekke inleveren bij de verantwoordelijke persoon (of in zijn of haar postvakje).

In onderstaande tabel zijn de initiële AL vanuit werkgevers voor vier groepen informatieverplichtingen samengevat.

Tabel B5.2 Totaal administratieve lasten vanuit werkgevers (peildatum 2005) volgens de brede definitie

	Administratieve lasten		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal Huishoudens
Informatie aanvragen	146.978	€ 0	244.156
Aanvragen bijdrage	133.8934	€ 0	126.118
Indienen factuur	455.407	€ 0	113.506
Doorgeven wijzigingen	9.624	€ 0	25.224
Totaal	745.902	€ 0	

Ruim de helft van de totale initiële tijdsbesteding voor burgers wordt veroorzaakt door het indienen van de factuur van de kinderopvangorganisatie (en indien van toepassing de jaaropgave).

In de tabellen B5.3 en B5.4 zijn de AL voor de vier groepen informatieverplichtingen samengevat, voor de huishoudens die met 1, respectievelijk 2 werkgever(s) hebben te maken.

Tabel B5.3 Totaal administratieve lasten vanuit 1 werkgever (peildatum 2005)

	Administratieve lasten		Aantal huishoudens
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	
Informatie aanvragen	19.862	€ 0	58.132
Aanvragen bijdrage	17.482	€ 0	20.085
Indienen factuur	66.228	€ 0	18.076
Doorgeven wijzigingen	1.302	€ 0	4.017
Totaal	104.875	€ 0	

Tabel B5.4 Totaal administratieve lasten vanuit 2 werkgevers (peildatum 2005)

	Administratieve lasten		Aantal huishoudens
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	
Informatie aanvragen	127.116	€ 0	186.024
Aanvragen bijdrage	116.411	€ 0	106.033
Indienen factuur	389.179	€ 0	95.430
Doorgeven wijzigingen	8.322	€ 0	21.207
Totaal	641.028	€ 0	

De administratieve lasten vanuit intermediairs behoren eveneens niet tot de formele verplichtingen volgens de strikte definitie van de systematiek. De verplichtingen vloeien indirect uit de wet voort. Wel kunnen *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en *structurele* verplichtingen (die jaarlijks terug keren) worden onderscheiden. In tabel B5.5 zijn de totale administratieve lasten weergegeven.

Tabel B5.5 Totaal administratieve lasten vanuit intermediair(s)

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	nvt	nvt	
	Kosten	nvt	nvt	
Breed (totaal)	Tijd	1.032.844	1.001.857	-30.987
	Kosten	€ 503.471	€ 503.471	€ 0

De initiële administratieve lasten vanuit de intermediair(s) zijn in totaal geraamd op ruim een miljoen uur en circa € 500.000,- aan out-of-pocket kosten.

In tabel B5.6 zijn de initiële AL voor vier groepen informatieverplichtingen samengevat.

Tabel B5.6 Totaal administratieve lasten vanuit intermediair(s) (peildatum 2005)

	Administratieve lasten		Aantal huishoudens
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	
Informatie aanvragen	41.316	€ 0	126.118
Aanvragen werkgeversbijdrage	384.425	€ 151.929	126.118
Betaling/facturering	588.739	€ 341.700	113.506
Doorgeven wijzigingen	18.363	€ 9.842	25.224
Totaal	1.032.844	€ 503.471	

Nadere toelichting administratieve lasten vanuit de werkgever en intermediair

De grootste tijdsbesteding voor de burger is gelegen in het elke maand kopiëren van de factuur van de kinderopvanginstantie en deze in te leveren bij de werkgever. Hoewel sommige werkgevers slechts eenmalig vragen om een kopie van de factuur, is het toch nog het meest gebruikelijk dat elke maand om een factuur wordt gevraagd.

Daarnaast was de burger in 2005 ook veel tijd kwijt met informatie inwinnen over een eventuele bijdrage. Naast vragen over de aanvraagprocedure namen veel werknemers ook contact op met de personeelsverantwoordelijke om informatie in te winnen over de kostensystematiek in het algemeen. Uit interviews is gebleken dat het bij de inwerkingtreding van de wet in 2005 regelmatig is voorgekomen dat ouders zich (ook met algemene vragen) richtten tot een medewerker personeelszaken van hun werkgever.

Bij het aanvragen van de werkgeversbijdrage is het vooral het kopiëren van het contract met de kinderopvangorganisatie en het bewijs van registratie van de instantie bij de gemeente dat de burger veel tijd kost. Ook met het inleveren van het aanvraagformulier en het eventueel bespreken van het verzoek tot een bijdrage is enige tijd gemoeid.

Aannames

Hieronder wordt beschreven welke aannames zijn gedaan en welke percentages zijn gehanteerd bij het berekenen van de administratieve lasten vanuit de werkgever.

Aannames bij het informatie opvragen en aanvragen bijdrage :

- Informatie opvragen over de bijdrage doet elke werknemer, niet alleen diegenen die werken bij een bedrijf of instelling die een bijdrage in de kosten voor kinderopvang geeft.
- De gemiddelde tijdsbesteding voor het doorlezen van de CAO en het bezoeken van een P&O functionaris wordt ingeschat op circa 8 respectievelijk 10 minuten.
- De verdeling van de wijze waarop men de werkgeversbijdrage aanvraagt, volgt uit het deonderzoek.
- De tijdsbesteding bij het schriftelijk of mondeling (persoonlijk) verzoek indienen wordt geschat op 10 respectievelijk 15 minuten.
- 90% van de werknemers dient een kopie van het contract met de opvangorganisatie in te leveren.
- Ook hier is vanwege mutaties 1,15 als frequentie genomen.

Na toekenning van de bijdrage en het doorgeven van wijzigingen:

- 10% van de werknemers hoeft helemaal geen factuur van de opvangorganisatie bij de werkgever in te dienen, zo blijkt uit het deelonderzoek.
- De meeste werknemers (55%) moeten de factuur elke maand kopiëren en inleveren. Daarnaast moet 20% een apart declaratieformulier invullen, waar men naar schatting ongeveer 5 minuten mee kwijt is. Andere werknemers (45%) kunnen volstaan met eenmalig een kopie van de factuur te verstrekken. Deze percentages zijn afkomstig uit het deelonderzoek.
- Als tijdsbesteding voor het kopiëren van de factuur is 20 minuten in plaats van de in de systematiek voorgeschreven 30 minuten genomen. Dit omdat de verwachting is dat vrijwel alle werknemers de factuur meenemen en op het werk kopiëren, in plaats van naar een supermarkt te gaan.
- Om dezelfde reden zijn geen out-of-pocket kosten opgenomen voor het kopiëren en opsturen van de factuur. Naar verwachting zullen vrijwel alle werknemers de kopie van de factuur ter plekke inleveren.
- Indien een huishouden met twee werkgevers heeft te maken wordt aangenomen dat in de helft van de huishoudens één van beide partners kopieën voor *beide* werkgevers verzorgt.
- Uit deelonderzoek blijkt verder dat 40% van de werknemers een jaaropgave van de totaal afgenomen uren dient in te leveren.
- Het percentage wijzigingen wordt geschat op 20%.
- De verdeling van de verschillende methoden waarop men wijzigingen dient door te geven komt uit deelonderzoek.
- De tijdsbesteding voor het doorgeven van wijzigingen is gebaseerd op informatie uit de panels en een inschatting van de onderzoekers.

Bij het berekenen van de administratieve lasten vanuit de intermediair zijn de volgende aannames gedaan.

- Naar schatting doet 50% van de werknemers telefonisch en 50% persoonlijk navraag over de intermediair bij de werkgever.
- De verdeling van de wijze waarop het aanvraagformulier voor een werkgeversbijdrage bij de intermediair wordt aangevraagd (telefonisch of schriftelijk) is gebaseerd op de telefonische interviews.
- Uit deze telefonische interviews volgt eveneens dat 70% het formulier dient te laten ondertekenen door de werkgever en dat 20% bewijsstukken over het inkomen van de partner moet meeleveren.
- Indien de betaling van de gehele factuur via de intermediair loopt, dienen ouders nog extra informatie te verstrekken, zoals arbeidscontracten en loonstrookjes van beide ouders, aangifte inkomstenbelasting of jaaropgave inkomen, etc. Ingeschat wordt dat ouders hier circa 5 minuten mee kwijt zijn.
- Een klein deel (15%) van de ouders die met een intermediair hebben te maken dienen te reageren op periodieke controle of de opvanggegevens nog kloppen. Op grond van de telefonische interviews is aangenomen dat 45% dat per e-mail doet en 55% door middel van het terug sturen van een antwoordstrookje.
- De verdeling van de verschillende methoden waarop men wijzigingen dient door te geven komt uit deelonderzoek onder werkgevers, aangevuld met informatie uit de telefonische interviews met intermediairs.

Ontwikkelingen na 2005 en structurele lasten

Uit de interviews kwam naar voren dat er werkgevers zijn die in de loop van 2005 inzagen dat het niet nodig was om elke maand een kopie van de factuur te vragen. Zij vinden het voldoende indien eenmalig een kopie van de factuur wordt verstrekt plus achteraf een jaaropgave van het totaal afgenomen uren. Op grond van dit onderzoek is het echter niet mogelijk om exact aan te geven om hoeveel werkgevers het gaat..

Daarnaast hebben sommige werkgevers besloten om geen intermediair meer in te schakelen. Met de invoering van de Wet kinderopvang is de rol van intermediairs beperkter geworden. Niet alleen in de zin van de omvang van de activiteiten (bemiddeling is niet langer fiscaal aftrekbaar) maar ook in de mate waarin zij worden ingeschakeld. Ook hier is het niet mogelijk om een kwantitatieve uitspraak te doen over het aantal werkgevers dat het betreft.

Bij het berekenen van de structurele administratieve lasten is er vanuit gegaan dat het vooraf informatie inwinnen in 2007 alleen nog geldt voor 'nieuwe' gebruikers of werknemers (25%). Verder is aangenomen dat het inleveren van een bewijs van registratie in 2007 niet meer noodzakelijk is (omdat de werkgever uit 2005 en 2006 in de meeste gevallen al weet of de opvangorganisatie is geregistreerd of niet).

Bijlage 6 Administratieve lasten vanuit Belastingdienst

Inleiding

In deze bijlage wordt ingegaan op de administratieve lasten voor burgers vanuit de Belastingdienst. Burgers kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang van de rijksoverheid.¹⁴ Deze tegemoetkoming wordt uitbetaald door de Belastingdienst. De informatieverplichtingen die burgers in dit kader hebben richting de overheid vloeien voornamelijk voort uit de Wet kinderopvang. Daarnaast geldt voor de toeslagen als geldende regelgeving van de Belastingdienst de Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen (AWIR).¹⁵

De informatieverplichtingen voor burgers, bijbehorende handelingen, aantallen, frequenties, periodiciteit, tijdsbesteding en kosten, zijn tot stand gekomen door bestudering van de wet kinderopvang en aanvraag- en wijzigingsformulieren. Daarnaast hebben een interview en diverse mailwisselingen plaatsgevonden met medewerkers van de Belastingdienst¹⁶. Veel informatie met betrekking tot frequenties en tijden is afkomstig van de burgerpanels.

Proces bij Belastingdienst

Burgers die in aanmerking willen komen voor de tegemoetkoming moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De tegemoetkoming geldt voor drie soorten kinderopvang: dagopvang van 0 tot 4 jarigen, buitenschoolse opvang van kinderen van 4 tot 13 jaar en gastouderopvang van kinderen van 0 tot 13 jaar.
- De kinderopvangorganisatie moet geregistreerd zijn bij de gemeente.
- De aanvrager maar ook de eventuele partner moet(en) werkzaam zijn of bezig met een traject om de kans op werk te vergroten.

De hoogte van de tegemoetkoming is mede afhankelijk van de hoogte van het gezinsinkomen. Hoe lager het gezinsinkomen, hoe hoger het percentage dat wordt vergoed. Bovenop de tegemoetkoming heeft men in sommige situaties recht op een aanvulling. Zo krijgt een alleenstaande ouder de *tegemoetkoming alleenstaande* (het werkgeversdeel van de ontbrekende partner). Indien de werkgevers geen of onvoldoende bijdrage in de kosten voor kinderopvang geven, dan ontvangt de ouder de *extra tegemoetkoming* als (gedeeltelijke) compensatie.

Het Rijk draagt bij tot een bepaalde maximum uurprijs, die jaarlijks wordt vastgesteld. Is de uurprijs hoger, dan moeten ouders het verschil zelf bijbetalen. De tegemoetkoming voor het tweede of volgende kind is hoger dan de tegemoetkoming voor het eerste kind.

Ouders ontvangen na de aanvraag voor de tegemoetkoming een voorlopige vaststelling. De Belastingdienst kan de tegemoetkoming pas definitief berekenen na afloop van het jaar, als alle gegevens over het gezinsinkomen en het aantal afgenomen uren opvang bekend zijn. De ouders worden per brief geïnformeerd over de mogelijkheid dit opgaaformulier te downloaden of schrift-

¹⁴ In 2006 is dit gewijzigd in een Toeslag.

¹⁵ Deze wet verbindt de volgende drie regelingen met elkaar: Aanpassingswet Huursubsidie en Wet op de huurtoeslag; de Zorgverzekeringswet en de Wet op de zorgtoeslag en de Wet op de kinderopvang.

¹⁶ Voor de beroep- en bezwaarprocedure die voortvloeit uit de Algemene Wet Bestuursrecht kon informatie gehaald worden uit eerder door EIM verricht onderzoek op dit terrein.

lijk aan te vragen. Als de Belastingdienst beschikt over de definitieve opgave, ontvangt de burger een beschikking.

Een deel van de ouders doet pas achteraf een aanvraag voor de tegemoetkoming. Zij vullen alleen het jaaropgaveformulier in. Vermoedelijk zijn dit vooral ouders uit de hogere inkomensklassen die weinig toeslag ontvangen. Het is mogelijk dat zij van mening zijn dat het zowel een voorlopige aanvraag als een definitieve aanvraag in te dienen te veel tijd kost, naar verhouding tot het te ontvangen bedrag.

Totaal administratieve lasten vanuit de Belastingdienst volgens brede definitie

De administratieve lasten vanuit de Belastingdienst behoren tot de formele verplichtingen volgens de strikte definitie van de systematiek. De verplichtingen vloeien direct uit de wet voort. Daarbij kunnen *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en *structurele* verplichtingen (die jaarlijks terug keren) worden onderscheiden. In tabel B6.1 zijn de totale administratieve lasten weergegeven.

Tabel B6.1 Totaal administratieve lasten vanuit Belastingdienst

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	1.360.664	941.505	-30,8%
	Kosten	€ 0	€ 0	nvt
Breed (totaal)	Tijd	1.360.664	941.505	-30,8%
	Kosten	€ 0	€ 0	nvt

De initiële administratieve lasten vanuit de Belastingdienst zijn in totaal geraamd op circa 1,4 miljoen uur en geen out-of-pocket kosten. Dit omdat niet om kopieën van bewijsstukken wordt gevraagd en in veel gevallen gebruik kan worden gemaakt van antwoordnummers. De structurele administratieve lasten liggen vanaf 2007 fors lager. Dit komt omdat geen jaaropgave formulier meer hoeft te worden ingevuld en (voor ouders die ook al in 2006 een aanvraag hebben ingediend) gebruik wordt gemaakt van een grotendeels vooringevuld aanvraagformulier.

In onderstaande tabellen zijn de AL vanuit de Belastingdienst vanuit drie onderzochte groepen samengevat: Belastingdienst algemeen (werknemers en zelfstandig ondernemers), Belastingdienst (gemeentelijke doelgroepen) en Belastingdienst (UWV-doelgroepen).

Tabel B6.2 Totaal administratieve lasten vanuit Belastingdienst algemeen (peiljaar 2005)

Beschrijving	Administratieve lasten		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Aanvragen tegemoetkoming	1.118.000	€ 0	220.159
Wijzigingen doorgeven	157.810	€ 0	169.082
Klachten, bezwaar en beroep	0	€ 0	0
Totaal AL belastingdienst algemeen	1.275.810	€ 0	

In tabel B6.2 is te zien dat in 2005 de administratieve lasten voor burgers die niet tot een doelgroep behoren bijna 1,3 miljoen uur bedragen. Een groot deel van deze lasten wordt veroorzaakt door het schriftelijk invullen van het aanvraagformulier en het verzamelen van gegevens hiervoor. Verder is ook het maandelijks ontvangen en controleren van de bijdrage van de Belastingdienst verantwoordelijk voor hoge administratieve lasten voor de burger. Alhoewel deze handeling niet veel tijd in beslag neemt (10 minuten), moet het wel elke maand door vrijwel alle burgers worden uitgevoerd.

De administratieve lasten van burgers die een tegemoetkoming aanvragen bij de Belastingdienst uit een doelgroep is te zien in tabel B6.3 (gemeente) en tabel B6.4 (UWV). Het relatief geringe aantal burgers dat behoort tot een doelgroep zorgt ook voor lagere administratieve lasten.

Tabel B6.3 Totaal administratieve lasten vanuit Belastingdienst-gemeentelijke doelgroepen (peiljaar 2005)

<i>Beschrijving</i>	<i>Administratieve lasten</i>		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Aanvragen tegemoetkoming	66.723	€ 0	14.780
Wijzigingen doorgeven	11.729	€ 0	11.351
Klachten, bezwaar en beroep	0	€ 0	0
Totaal AL belastingdienst gemeente	78.453	€ 0	

Tabel B6.4 Totaal administratieve lasten vanuit Belastingdienst-UWV doelgroepen (peiljaar 2005)

<i>Beschrijving</i>	<i>Administratieve lasten</i>		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Aanvragen tegemoetkoming	5.529	€ 0	1.099
Wijzigingen doorgeven	872	€ 0	844
Klachten, bezwaar en beroep	0	€ 0	0
Totaal AL belastingdienst UWV	6.401	€ 0	

In tabel B6.5 geeft een overzicht van de totale initiële administratieve lasten richting de Belastingdienst, dus voor alle burgers ongeacht of zij wel of niet tot een doelgroep behoren.

Tabel B6.5 Totaal administratieve lasten vanuit Belastingdienst totaal (peiljaar 2005)

<i>Beschrijving</i>	<i>Administratieve lasten</i>		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Aanvragen tegemoetkoming	1.190.253	€ 0	236.038
Wijzigingen doorgeven	170.412	€ 0	181.277
Klachten, bezwaar en beroep	0	€ 0	0
Totaal AL belastingdienst totaal	1.360.664	€ 0	
Waarvan voor bijzondere doelgroepen	84.854	€ 0	

Nadere toelichting bij de administratieve lasten vanuit de Belastingdienst

De tegemoetkoming kan zowel op papier worden aangevraagd als digitaal, met behulp van het aanvraagprogramma op de website van de Belastingdienst. Voor het meetjaar 2005 kreeg iedereen eind 2004 een papieren aanvraag toegestuurd. Dat is de reden dat er verhoudingsgewijs nog veel aanvragen schriftelijk zijn ingevuld en per post zijn verstuurd (60%).

Van het aanvraagformulier heeft het inkomstendeel en dan met name de schatting van de inkomsten voor het komende jaar de meeste tijd gekost. Uit de burgerpanels kwam naar voren dat vooral burgers uit doelgroepen, tenzij niet geholpen door de medewerker van een instantie, veel tijd kwijt zijn met het (schriftelijk) invullen van het aanvraagformulier tegemoetkoming. In overleg met de begeleidingscommissie is uiteindelijk gekozen voor een tijd van 110 minuten voor het digitaal invullen (incl. gegevensverzameling en het maken van een schatting van het jaarinkomen) en 190 minuten voor het schriftelijk invullen van het aanvraagformulier (incl. gegevensverzameling). Dit wijkt niet veel af met eerdere metingen van de belastingdienst naar de tijd die burgers kwijt zijn aan het invullen van het aangifteformulier inkomstenbelasting.

Aannames

Het percentage burgers dat de aanvraag schriftelijk opvraagt, invult en verstuurt ligt hoger voor cliënten van UWV en gemeenten. Hiermee is rekening gehouden in de percentages. Er is van uitgegaan dat 20% van de burgers die digitaal hun aanvraagformulier moesten invullen daarvoor eerst een elektronische handtekening moest aanvragen. Het aanvragen hiervan kost niet veel tijd. Wel moest er lang gewacht worden (in enkele gevallen langer dan twee weken) op de elektronische code, die burgers vervolgens krijgen thuisgestuurd.

Aanvragers met een toeslagpartner, dienen ook (inkomens)gegevens van deze partner in te vullen bij de aanvraag. Ook moet de toeslagpartner de aanvraag mede ondertekenen. De bepaling van het percentage aanvragers dat een partner heeft, is gebaseerd op informatie verkregen van de Belastingdienst.¹⁷ Bij de werknemers en zelfstandig ondernemers die de tegemoetkoming van de Belastingdienst aanvragen is 15% aangehouden voor het percentage van de burgers die geen partner hebben. Voor cliënten van gemeenten ligt dit percentage op 70% en bij cliënten van UWV 50%.

Er is van uitgegaan dat 7,5% van de burgers de aanvraag bij de Belastingdienst achteraf invult. Voor burgers die tevens een uitkering van UWV en gemeente ontvangen is dit percentage op 0 gesteld.

De groep die pas achteraf de aanvraag voor de tegemoetkoming doet, vult ook geen tussentijdse wijzigingen in. Hierbij is rekening gehouden met het aantal burgers dat wijzigingen invult.

Als de Belastingdienst beschikt over de definitieve opgaaft, ontvangt de burger een beschikking. Het is de bedoeling dat hierbij zonedig ook een verrekeningsvoorstel wordt bijgevoegd indien een burger te veel of te weinig tegemoetkoming heeft ontvangen. De eerste verrekeningen over 2005 vinden echter pas in 2007 plaats. Voor 2005 werkte de Belastingdienst nog niet met dat systeem. Het was daarom niet mogelijk een schatting te geven van het aantal burgers dat te maken krijgt met een verrekening.

¹⁷ Tabel: aantal subsidiegebruikers, 31-12, 2005

Bij de Belastingdienst zijn over 2005 tussen de 80 en 85 klachten ontvangen in verband met de tegemoetkoming. Dit is bij benadering 0%. Bezwaar en beroepszaken waren nog niet aan de orde. Ook hier wordt uitgegaan van een aantal van 0.

Ontwikkelingen na 2005 en structurele lasten

Voor het jaar 2006 kregen burgers geen schriftelijk aanvraagformulier thuisgestuurd van de Belastingdienst. De verwachting is dat het aantal burgers dat het formulier download van de website, invult en elektronisch verstuurd, in 2006 zal toenemen ten opzichte van 2005.

De tijd die burgers in 2006 kwijt zijn met het invullen van het aanvraag-, opgaaf- en wijzigingsformulier wordt sterk teruggebracht. Dit komt deels doordat het invullen en verzamelen van de benodigde gegevens vooral de eerste keer veel tijd heeft gekost. Verder blijkt dat bij digitaal invullen van aanvraag, opgaaf en/of wijzigingsformulieren dit een eerste keer meer tijd kost dan de keren erna. Reeds eerder ingevulde gegevens keren namelijk zoveel mogelijk terug op latere formulieren, zodat burgers dit niet opnieuw moeten doen.

Een groot deel van de administratieve lasten voor burgers richting de Belastingdienst die in het jaar 2005 zijn gemeten, zijn in 2007 niet meer van toepassing. Dit komt omdat er vanaf dat jaar geen aparte aanvraag voor een Toeslag meer dient te worden ingevuld en toegestuurd. Burgers ontvangen een voorbedrukt formulier en hoeven hun gegevens alleen nog maar te controleren en te reageren bij onjuistheden. Er hoeft ook geen definitieve opgaaf meer te worden aangevraagd en ingevuld. Deze wijzigingen in het proces zijn dan ook verantwoordelijk voor de aanzienlijke administratieve lastendaling in het deelproces 'Aanvraag overheidsbijdrage kinderopvang'. Voor de groep burgers die reeds gebruik maakt van de tegemoetkoming geldt dat aanvragen, invullen en opsturen niet meer nodig is. Wel moeten gegevens gecontroleerd worden en indien zij niet juist zijn dient dit te worden doorgegeven. Burgers die voor het eerst een tegemoetkoming willen aanvragen, moeten deze wel apart aanvragen.

Door deze nieuwe procedure wordt het doorgeven van wijzigingen wel heel belangrijk. De frequentie is daarom veranderd van 1 keer per jaar per burger naar 2 keer per jaar. Dit heeft tot gevolg dat zowel de tijdsbesteding (in uren) als de out-of-pocket kosten bij het deelproces 'doorgeven van wijzigingen' zijn verdubbeld.

Bijlage 7 Administratieve lasten vanuit gemeenten en UWV

Inleiding

In deze bijlage komen de administratieve lasten van burgers aan de orde die voor de kosten van kinderopvang een tegemoetkoming krijgen van gemeente of UWV. In bepaalde gevallen komen ouders zonder baan hier voor in aanmerking. In die situaties is er namelijk geen werkgever om de werkgeversbijdrage te betalen.

In het geval van een reïntegratietraject én een bijstandsuitkering, studenten, nieuwkomers die een inburgeringscursus volgen of mensen met een sociaal medische indicatie verzorgt de gemeente een tegemoetkoming. Als een burger een uitkering krijgt van het UWV (zoals WW, WAO) én hij of zij zit in een reïntegratietraject, dan kan een tegemoetkoming worden ontvangen van het UWV.

Zowel de aanvraag van de tegemoetkoming bij gemeente als UWV worden in dit hoofdstuk beschreven. De informatieverplichtingen, bijbehorende handelingen, aantallen, frequenties, periodiciteit, tijdsbesteding en kosten zijn tot stand gekomen door bestudering van de Wet kinderopvang en aanvraagformulieren. Daarnaast hebben enkele interviews plaatsgevonden met medewerkers van de gemeente en UWV.¹⁸ Om een beeld te krijgen van het aanvraagproces bij gemeenten is tevens een internetenquête gehouden onder 150 gemeenten. Veel informatie met betrekking tot frequenties en tijden is verder afkomstig van de burgerpanels.

Processen bij gemeenten en UWV

Burgers moeten de aanvraag voor een gemeentelijke tegemoetkoming schriftelijk indienen bij het College van B&W. Uit het deelonderzoek komt naar voren dat gemiddeld 88% van de aanvragen is gehonoreerd. De toekenning van de gemeente is voorlopig. Na afloop van het jaar moet de tegemoetkoming nog definitief worden vastgesteld door middel van een beschikking.

In de aanvraagprocedures zitten tussen gemeenten grote verschillen. Deze verschillen treden vooral op in de intensiteit waarin informatie wordt verstrekt over de tegemoetkoming en de mate waarin doelgroepen worden geholpen bij het doen van de aanvraag.

Uit het deelonderzoek blijkt dat bij ongeveer de helft van de gemeenten (naast de in de Wet kinderopvang omschreven doelgroepen) ook oudkomers in aanmerking komen voor de tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang. Een enkele gemeente (4%) geeft vrijwilligers of mantelzorgers een tegemoetkoming in de kosten.

Het aanvraagformulier tegemoetkoming kinderopvang bij UWV kan worden gedownload dan wel schriftelijk aangevraagd. Na het invullen kan het worden verstuurd (elektronisch behoort nog niet tot de mogelijkheden).

¹⁸ Voor de beroep- en bezwaarprocedure bij UWV is geput uit eerder onderzoek dat RvB/EIM verricht heeft naar administratieve lasten burgers SZW-wetgeving (UWV-domein).

Indien de burger UWV heeft gemachtigd om de kosten voor de kinderopvang te betalen, ontvangt de burger alleen nog een definitieve berekening van de vergoeding. Als de burger UWV niet heeft gemachtigd, ontvangt hij of zij 12 keer per jaar een tegemoetkoming en moet de eindfactuur worden doorgestuurd naar UWV.

Totaal administratieve lasten vanuit gemeenten en UWV volgens brede definitie

De administratieve lasten voor de burger vanuit de gemeenten vallen uiteen in enerzijds *formele* (strikt volgens de definitie van de door BZK ontwikkelde systematiek) en anderzijds *niet-formele* verplichtingen (die indirect uit de wet voortvloeien) verplichtingen. Een ander onderscheid dat gemaakt kan worden is in de *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en de *structurele* verplichtingen die jaarlijks terug keren. In tabel B7.1 zijn de totale administratieve lasten vanuit de gemeenten weergegeven.

Tabel B7.1 Totaal administratieve lasten vanuit gemeente

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	217.122	126.694	-41,6%
	Kosten	€ 207.219	€ 91.471	-55,9%
Breed (totaal)	Tijd	230.732	136.757	-40,7%
	Kosten	€ 227.651	111.903	-50,8%

De totale administratieve lasten voor burgers vanuit de gemeente (volgens de brede definitie) bedroegen in 2005 ongeveer 230.000 uur en circa € 225.000 euro's. Een groot gedeelte hiervan wordt veroorzaakt door het opvragen van een bewijs van registratie van de opvanginstelling bij de gemeente. Dit blijkt ook uit tabel B7.2, waarin de (formele en informele) administratieve lasten vanuit de gemeente zijn samengevat voor zes groepen informatieverplichtingen.

Tabel B7.2 Totaal administratieve lasten vanuit gemeente (peiljaar 2005) volgens de brede definitie

Beschrijving	Administratieve lasten		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Informatie opvragen	13.610	€ 20.432	14.780
Aanvragen tegemoetkoming	37.647	€ 39.338	14.780
Betaling /ontvangen tegemoetkoming	87.017	€ 51.050	11.824
Tussentijds informatie verstrekken en doorgeven wijzigingen	1.905	€ 1.038	4.434
Klachten, bezwaar en beroep	125	€ 45	50
Totaal voor bijzondere doelgroepen	140.304	€ 111.903	
Bewijs registratie opvragen	90.428	€ 115.748	90.428
Totaal AL vanuit gemeenten inclusief bewijs registratie opvragen	230.732	€ 227.651	

De totale administratieve lasten voor de bijzondere (gemeentelijke) doelgroepen bedragen circa 140.000 uur en ruim € 110.000 euro.

UWV

De administratieve lasten voor de burger vanuit UWV vallen allen onder de *formele* (strikt volgens de definitie van de door BZK ontwikkelde systematiek) verplichtingen. Een onderscheid dat wel gemaakt kan worden is in de *initiële* (inclusief de handelingen die slechts eenmalig hoeven te worden verricht) en de *structurele* verplichtingen die jaarlijks terug keren. In tabel B7.3 zijn de totale administratieve lasten vanuit UWV weergegeven.

Tabel B7.3 Totaal administratieve lasten vanuit UWV

		initieel (2005)	structureel (2007)	Procentuele verandering
Formeel	Tijd	1.916	1.877	-2,0%
	Kosten	€ 247	€ 247	0,0%
Breed (totaal)	Tijd	1.916	1.877	-2,0%
	kosten	€ 247	€ 247	0,0%

Er is nauwelijks verschil in tijdsbesteding tussen de initiële lasten en de structurele lasten. Het verschil dat er is heeft te maken met een te verwachten afnemend terugvorderingspercentage. Voor het jaar 2005 is dat op 8% geschat, voor 2007 op 5%. Daarnaast worden voor 2007 ten opzichte van 2005 minder gegevens gevraagd op het aanvraagformulier.

Tabel B7.4 Totaal administratieve lasten vanuit UWV (peiljaar 2005)

Beschrijving	Administratieve lasten		
	Tijdsbesteding (in uren)	Out-of-pocket kosten (in euro's)	Aantal huishoudens
Aanvragen tegemoetkoming	1.669	€ 247	1.099
Wijzigingen doorgeven	247	€ 0	986
Klachten, bezwaar en beroep	0	€ 0	0
Totaal AL UWV	1.916	€ 247	

In tabel B7.4 is te zien dat het aanvragen van de tegemoetkoming bij UWV het meeste tijd in beslag neemt. De kosten bestaan alleen uit kopieerkosten. Burgers hoeven in verband met de aanvraag niet het UWV te bezoeken. Verder kunnen cliënten van UWV gebruik maken van een antwoordnummer, waardoor zij ook niet te maken hebben met verzendkosten.

Nadere toelichting bij administratieve lasten vanuit gemeenten

Ook bij de administratieve lasten vanuit de gemeenten blijkt dat het maandelijks inleveren van een kopie van de factuur de grootste tijdsbesteding vergt van de burger. Door de hoge frequentie levert het kopiëren plus opsturen van de factuur de burger een aanzienlijke administratieve last op.

Bij de aanvraag voor de tegemoetkoming zijn het met name de volgende handelingen die de burger veel tijd kosten:

- Het verzamelen van bewijsstukken (dit geldt voor een deel van de bijzondere doelgroepen, met name studenten en niet-uitkeringsgerechtigden die wel staan ingeschreven bij het CWI)
- Het kopiëren van het contract met de opvangorganisatie plus aanvraagformulier
- Het eventueel persoonlijk bespreken van het schriftelijk ingediende verzoek.

Aannames

Uit deelonderzoek blijkt dat circa de helft van de huishoudens een kopie van het bewijs van registratie van de kinderopvang diende in te leveren. Ingeschat wordt dat ongeveer 70% dit bij de gemeente heeft gedaan en 30% bij de opvangorganisatie.

Verder zijn de volgende aannames gedaan bij het informeren naar en aanvragen van de tegemoetkoming:

- Uit de panels is gebleken dat niet iedereen kan volstaan met 1 bezoek aan gemeente bij het informatie inwinnen over de tegemoetkoming van de gemeente. Bij sommige burgers bestaat veel onduidelijkheid of zij al of niet hiervoor in aanmerking komen. De ene gemeente gaat bovendien soepeler om met de doelgroep-criteria dan de andere.
- Voor de tijdsbesteding aan het kopiëren van diverse stukken is 20 in plaats van 30 minuten genomen.
- Uit het deelonderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de bijzondere doelgroepen die een tegemoetkoming van de gemeente ontvangen, deze heeft gemachtigd om de tegemoetkoming rechtstreeks aan het kinderdagverblijf over te maken. De meeste burgers (75%) moeten hiervoor een (apart) machtigingsformulier invullen.
- Uit het deelonderzoek blijkt verder dat een groot deel van de bijzondere doelgroepen (65%), na het indienen van de schriftelijke aanvraag, nog een keer persoonlijk naar de gemeente toe moet om de aanvraag te bespreken.

Bij de betaling van de factuur en doorgeven van wijzigingen:

- Omdat de tegemoetkoming niet altijd voor een heel jaar geldt (maar voor de duur van traject) is als frequentie 10 keer in plaats 12 genomen, indien men iedere maand een kopie van de factuur dient in te leveren.
- Het is niet bekend hoeveel burgers tussentijds worden gevraagd om nadere informatie te verstrekken. Op basis van informatie uit de panels is ingeschat dat dit geldt voor circa 5% van de bijzondere doelgroepen.
- Het percentage wijzigingen wordt geschat op 30%. Het aantal wijzigingen zal onder de bijzondere doelgroepen naar verwachting groter zijn dan onder de niet-doelgroepen.
- De verdeling van de verschillende methoden waarop men wijzigingen dient door te geven komt uit deelonderzoek.
- Op basis van de interviews met onder meer de VNG is het aantal jaarlijkse klachten ingeschat op 50. De bijzondere doelgroepen zijn naar verwachting niet zo geneigd om snel een formele klacht in te dienen en bezwaar in te dienen.

Nadere toelichting bij administratieve lasten vanuit UWV

UWV heeft geen – op de Wet kinderopvang - aanvullende regelgeving ontwikkeld die van toepassing is op deze tegemoetkoming. Zij regelt de kinderopvang niet (meer) via een intermediair.

Tussentijdse wijzigingen gaan meestal per e-mail of telefonisch aan contactpersoon van UWV. Het is dus niet noodzakelijk een wijziging schriftelijk door te geven.

Er vindt in principe geen gesprek plaats tussen UWV en burger in het kader van de aanvraag van de tegemoetkoming. Elke burger die er voor in aanmerking komt, is tevens bezig met een reïntegratietraject. Communicatie over de tegemoetkoming zal daarom tussen reïntegratiebedrijf en burger lopen. Vooraf aan het reïntegratietraject zijn er wel gesprekken met medewerkers van het UWV: de WW'ers met reïntegratiecoaches en de WAO'ers met arbeidsdeskundigen. In deze gesprekken waarin reïntegratietrajecten aan de orde komen, wordt ook de mogelijkheid tot de aanvraag van de tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang besproken.

Aannames

Van de burgers met een toeslagpartner, dient ook deze partner het aanvraagformulier te ondertekenen. De bepaling van het percentage aanvragers van de tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang bij UWV dat een partner heeft, is gebaseerd op informatie verkregen van de Belastingdienst.¹ Volgens deze gegevens heeft 70% van de doelgroepen geen huisgenoot. Omdat dit niets zegt over de specifieke doelgroep waartoe iemand behoort, hebben we dit voor cliënten van UWV op 50% geschat.

Over terugvordering bij UWV in het kader van de tegemoetkoming is nog weinig bekend. Er worden wel wat aanvangsmoeilijkheden verwacht. Het terugvorderingspercentage is bepaald op 8%. Omdat UWV wel erg alert is om burgers te attenderen op het belang van het doorgeven van tussentijdse wijzigingen, wordt verwacht dat het op termijn het terugvorderingspercentage zal teruglopen naar 5%.

Er wordt bij het klachtenbureau van UWV niet op 'aanvraag tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang' geregistreerd. Het komt ook nergens voor in beleidsstukken en komt niet door als signaal dat er op geregistreerd moet worden of dat er problemen mee zijn. Het percentage wordt dan ook op 0 gezet.

Navraag bij de afdeling Bezwaar en beroep van UWV leert dat de burgers die bezwaar en beroep indienen bij UWV naar aanleiding van de aanvraag tegemoetkoming kosten kinderopvang niet apart worden geregistreerd. Er zijn in 2005 nooit inhoudelijke vragen over gesteld dan wel vragen over de wijze waarop bezwaar en beroep op dit terrein geregistreerd dient te worden. Hierdoor wordt er vanuit gegaan dat er geen bezwaar en beroepsschriften zijn ingediend.

Het ligt voor de hand dat er weinig gebruik is gemaakt van het indienen van bezwaar en beroep. Dit komt omdat de redenen van afwijzing heel duidelijk liggen:

- niet tot de doelgroep behoren;
- een partner die onder wettelijke omschrijving van echtgenoot/huisgenoot valt en de mogelijkheid heeft zorg te dragen voor de opvang van de kinderen;
- kind dat deelneemt aan voortgezet onderwijs.

¹ Tabel: aantal subsidiegebruikers, 31-12, 2005

Ontwikkelingen na 2005 en structurele lasten

De verwachting is, doordat gemeenten beter bekend zijn met de systematiek en procedures, dat burgers in 2007 minder tijd kwijt zijn met het informatie inwinnen. Als frequentie is bij de structurele lasten daarom 1,1 in plaats van 1,2 genomen en als tijd 40 in plaats van 50 minuten.

Er zijn enkele verschillen tussen het aanvraagformulier van de tegemoetkoming UWV in 2005 en 2006:

- Op het aanvraagformulier van het UWV voor 2006 staat het wettelijke 'partnerbegrip' veel uitgebreider omschreven dan in 2005. De vragen hierover zijn echter niet veranderd. In 2005 dus iets minder leeswerk (maar hierbij moet aan ongeveer 1 minuut worden gedacht).
- In 2005 werden op het aanvraagformulier nog vragen gesteld over het reïntegratietraject: welke periode, naam bedrijf, contactpersoon en telefoonnummer. Omdat deze informatie reeds bij UWV bekend is, zijn deze vragen in 2006 van het aanvraagformulier verwijderd. Dit betekent voor de burger iets minder werk om het aanvraagformulier in te vullen. Hiervoor zijn voor 2007 2 minuten in mindering gebracht op de handeling 'invullen aanvraagformulier' gerekend.

UWV hoopt in de loop van 2006 te kunnen realiseren dat aanvraagformulieren behalve gedownload van de website ook elektronisch kunnen worden ingevuld en geretourneerd. Omdat nog niet bekend is wanneer dit wordt gerealiseerd, is dit niet meegenomen bij de berekening van de structurele lasten.

In 2005 wordt een hoger terugvorderingspercentage verwacht dan in de jaren er na. De schatting is dat de 8% van 2005 in 2006 terugloopt naar 5%. Bij de berekening van de structurele lasten is daarom rekening gehouden met dit afnemende terugvorderingspercentage.

Research voor Beleid
Schipholweg 13 - 15
Postbus 985
2300 AZ Leiden
telefoon: (071) 5253737
telefax: (071) 5253702
e-mail: rvb@rvbh.nl
www.researchvoorbeleid.nl

